

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 40 —
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Multămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730

Viceprimarul Vienei

Citesc în unele ziare nemțești din Viena următoarea informațiune:

„D. Franz Hoss, vice-primarul Vienei, cu o mică societate, a sosit la Arad, ca să vadă magazia de produse a băncii industriale din Arad, deoarece se are în vedere înființarea și în Viena a unei asemenea magazii pentru produsele agricole. Eri d. vice-primar, însoțit de primarul orașului Arad, d. Varjassy, de consilierul comunal al Vienei, d. Dofeschal și de un jurnalist a întreprins o tură cu automobilul, cercetând mai multe comune din apropierea orașului Arad. Vice-primarul Hoss, la sfârșitul acestei ture, a declarat, că și-a câștigat impresiunea, că știrile despre maghiarizarea sălbatecă a naționalităților în Ungaria sunt neadevărate. S'a convins el însuși, că Nemții, partea cea mai mare imigrați din Pădurea-Neagră (Schwarzwald), nu numai, că vorbesc nemțește, dar și-au păstrat și dialectul lor propriu. În urmă d. vice-primar Hoss a declarat, că va răspândi în cercurile oficiale din Viena aceste observări ale sale.”

Evident, sursa acestei informațiuni este biuroul oficios de informații al guvernului ungar.

Trebue cu toate acestea să revenim asupra cazului, căci pe deoparte nu am voi ca d. vice-primar al Vienei să rămână sub impresiunea unei minciuni mai presus de orice îndoială, de altă parte avem chemarea a demasca apucăturile șoviniștilor noștri de a-și ascunde barbaria lor necvalificabilă înaintea străinilor, cari au nefericirea să le cadă în ghiare pentru o zi sau două.

Chiar în numărul de alaltăieri al acestui ziar, ni se oferă o clasică dovadă despre de-

prinderea înăscută a eghemonilor noștri de a restălmăci adevărul și de a prezenta înaintea lumii civilizate procedurile barbare ungurești ori ca neexistente ori ca justificate. Colaboratorul nostru d. M. Beza reproduce câteva șire din cartea englezului *Robert Tonson* dela 1797, care călătorise prin Ungaria și cercetând în *Gross-Wardein* temnițele, le-a aflat pline de Români, iar întrebând de pricină, i-s'a spus din partea domnilor maghiari, că: „Valahii sunt cel mai necultivat și sălbatic popor din Ungaria și justiția e silită să li se administreze în toate grozăviile ei. La 1785 ei se resvrătiseră în Transilvania și cu mare cruzime omorâseră pe mulți dintre nobili. Preoții lor, pe cari îi numesc ei *popi*, sunt neobicinuit de brutali și e calculat, că în douăzeci de execuții, e întotdeauna un „*popă*”.

Atunci deci temnițele erau pline de Români, pentru că „*Valahii erau cel mai necultivat și sălbatic popor din Ungaria*”. I-au mai spus apoi Englezului ca un fel de *istorie*, că Valahii înainte numai cu câțiva ani s'au răsvrătit în Ardeal și omorâseră mai mulți nobili. Englezul n'a simțit oare nexul cuuzal dintre revoluția lui Horia și mulțimea Valahilor din temnițele *Gross-Wardeinului*?

Care va să zică Valahii au fost necult și sălbatici, pentru aceea au trebuit să umple temnițele *Gross-Wardeinului*, câtă vreme Rózsa Sándorii pustelor, cari alcătuiau sute de ani dearândul bande de hoți privilegiați, ce primejduiau viața și averea vecinilor nu numai în anul 1785, ci până acum aproape de zilele noastre, au fost crema societății civilizate omenești.

Vremurile s'au schimbat. Atunci ni-au luat avutul și sângele, acum vreau să ne fure pe deasupra și sufletul, iar pe străinul călător, care vine pe o zi la Arad, îl ia burgermeisterul Varjassy, de origine și el un Wranovics, îl pune în automobil, așează lângă el un jurnalist șovinist și-l repede colo la Glogovaț, acum Othalom, să-i arate un Șvab, care mai știe nemțește și și-a păstrat încă dialectul adus din Schwarzwald.

Și atâta este deajuns, pentruca d. vice-burgermeister Hoss din Viena, epigonul unui Lueger, să declare, că „*știrile despre maghiarizarea sălbatecă a naționalităților în Ungaria sunt neadevărate*”. Nu putem crede. Trebuie să fie o mistificație la mijloc. Li dăm prilej d-lui vice-burgermeister Hoss să rectifice. I-am trimis personal d-sale șirele acestea și dânsul va afla în Viena om, care să i le traducă pe nemțește.

În care sat a fost d. vice-primar Hoss, de s'a convins atât de repede despre neexistența maghiarizării? A întrebat dânsul pe Șvabii săi, în ce limbă li se dă învățătura în școalele lor populare? A provocat dânsul vr'o fetiță de Șvab să-i declameze o poezie nemțească?

Il asigurăm că s'ar. fi trezit cu fetița declamându-i: *En magyar leány vagyok.*

Ori d. vice-primar Hoss n'a auzit nimic despre legea, care a maghiarizat toate numirile de localități, încât d-sa ar fi dat afară din fericita asta țară, când ar cere la tren bilet pentru Hermannstadt în loc de Nagyszeben? N'a auzit d-sa nimic despre legile școlare ale lui Apponyi, cari pretind ca în toate școalele primare elevii

Messina

de Romulus Cioflec

Dela gara Ali, cu vre-o 20 kilometri înainte de Messina, încep a se arăta, pe ici pe colo, crăpături largi în ziduri ori întregi aripi de case, dărâmate... Trenul se oprește iară. Dărâmăturile tot mai numeroase mă fac din nou să cred că am atins Messina — și trenul merge înainte, apoi iar se oprește, și iar înainte, în mers fulgerător, cutremurându-se tot și sguinduind, par'că din temelii, țărnuț... Pentru ce ni-s'o fi părând că un tren își mărește iuteala, atunci, când se apropie de o stație, unde avem să rămânem? Simt că este o legătură tainică între Messina și alergarea nebună a trenului... și inima mi-se strânge. Deși nu văd nimic nici în gând nici afară, șoapte amestecate se îndeamnă și se ridică să mă cheme, în vreme ce ramuri de portocali, ușor legănate de vânt, mângăie vagonul cu frunzele lor fragede... Poate că e ziua, poate că e noapte, iar trenul, poate că merge mai încet, ori nu merge deloc... Poate că e *acuma*, poate nu e *niciodată*, poate e *întotdeauna*... Fiorul care străbatea aierul rece al nopții, a pornit cine știe de unde ori poate *acuma* pornește iar pe coaste ori prin strămoare dealungul și dealatul... Glasul straniu de ape și de vânturi întăritate năvălesc spre coaste; întunericul pare că crește, înțelege și șoptește... Puteri, cari acum se încheagă undeva în adânc și cari par a amenința

pe sus, caută eșire printre uscat ori printre ape. Și ca și când ar fi prea *largi* ca să încapă afară, sguđuie și apele și uscatul; le sguđuie din nou, apoi, printr'o mai strânsă încheagare între ele le sguđuie sălbatec, mutând uscatul și legănând, în miscări zdruncinate, uriașele cuprinsuri de ape dintre cele două coaste. Glasul morții, care rătăcea în șoapta de pe valuri, iese pe uscat. Aici nu se poate face nimic fără să vie ea cu o mână de ajutor. Oameni, în îmbrăcăminte de noapte, fug în neștire pe străzi șoptind a groază — și, la comanda brațelor agitate, șiruri întregi de case se năruie iară, alungând în inimi suflarea de ghiță, a morții, apoi întezind deodată valierul nebun al străzii...

S'au stins și s'au prăbușit farurile și arde în locul lor Messina, Reggio și atâtea sate de pe cele două coaste ale strămtorii, luminând de parte calea vaselor cari se apropie din marea Ionică și Tireniană.

Tipetele și vaietele sfâșietoare nu mai conținesc între ziduri. Pe străzi se pierd în ceață siluete omenești, cari așteaptă socoteala din urmă, pe când în jurul clădirilor ce ard ori se năruie, umbre omenești dau târcoale cu gesturile lor mute. La un moment dat apele par'că vreau să se urnească cu tot cuprinsul lor din strămoare și trimit înainte un val înspăimântător, care spală orașul și aduce în mare oamenii și obiectele pe cari le-a putut ajunge... Înălțimile s'au răsvrătit și ele, iar norii turburi au înoptat cerul dimineții. Din vreme în vreme, se

trimit spre înălțimile de pe coaste lungi și tremurătoare săgeți de foc, pe când Neptun mână din urmă, împreună cu valurile, tot cortelul de vulturi și fluierături sinistre ale furtunii...

... Dar, iată Messina! Trenul înaintează domol, — săltându-se cu eleganță la fiecare capăt de șină, — pe lângă Nuova Messina, alcătuită deocamdată din șiruri lungi de bărci, în care, de doi ani, locuiesc cei rămași ai Messinei moarte.

Pe peron, animație ca în orice gară de frunte. Aceasta e Messina vie. Noi căutăm cimitirul... În fundul săzii dela ieșire e bătută în perete o placă de niazmoză în memoria celor 348 funcționari ai căilor ferate, pieriți în dimineața dela 28 Decembrie 1908. Publicul se adună împrejur și ne urmărește cu priviri scrutătoare, pline de tremurarea durerii, cum citim inscripția — și când văd în ochii acestor „străini” luciul umed al înduioșării și al milei, ochii lor se umplu și de durere și de căldură — și limba lor se desleagă, cine știe pentru a cătea oară... Par'că li-e teamă că n'ai să ascuți întregă povestea durerii lor grozave. Sunt în fiecare clipă gata să te apuce de braț... Un sergent de poliție povestește cum au pierit 35 ai lui: soție, copii, părinți, frați și rude. Mă pune „păcatul” să-l mângăi nu numai cu vorba, ci punându-i mâna pe umăr — și vorba i-se înecă...

Parecă-l văd cum ne privește îndepărtându-ne spre ruine. Din pustiul care i-a rămas în

clasei a 4-a, pruncii de 9 ani să știe perfect ungurește? N'a auzit d. Hoss nimic despre ordonanțele aceluiaș Apponyi, cari dispun, ca și catehismul să li se propună tuturor elevilor, și Șvabilor, în limba ungurească? Nimic n'a auzit d. vice-burgermeister Hoss despre barbarul ordin al ministrului de acum contele Zichy János, care poruncește învățătorilor, ca în matricula școlară pe Karl Franz să-l scrie Ferencz Károly?

Cum? D. viceprimar Hoss nu s'a interesat de istoria orașului Arad, unde înainte de asta cu 40 de ani era numai un singur ziar și acela era nemțesc, iar acum burgermaistorul Wranovics, maghiarizat și el în Varjassy, trebuie să-și ia talmaciu, ca să se poată înțelege cu dânsul? Ori pentru ce nu s'a dus d. Hoss până la Timișoara, să vadă maghiarizarea totală a acestui oraș, care numai cu 20 de ani mai înainte era aproape exclusiv nemțesc? Să se ducă d. Hoss la Aletea și St. Ana și va auzi tinerii Șvabi în partea cea mai mare vorbind mai bucuros limba lui Árpád, decât cea a lui Sigfried.

Singura împrejurare, că s'a aflat încă în apropierea Aradului un Șvab bătrân, care vorbește dialectul adus din Schwarzwald îndreptățește pe vice-burgermaisterul Vienei să declare de neexistentă maghiarizarea brutală a Ungariei? Nu credem, că pe scaunul de vice-primar al Vienei să șadă un bărbat atât de neprecut, atât de ușoratic, care să-și alcătuiască pe temelii atât de șubrede vederile sale despre lupta anevoioasă și desperată, ce o poartă popoarele nemaghiare din Ungaria în contra celor mai turbate încercări de a li-se răpi limba și naționalitatea. Dacă lucrul acesta ar fi posibil, atunci ar trebui să regretăm, că partidul creștin-social, al cărui membru este d. Hoss, n'a fost nimic cu desăvârșire la ultimele alegeri parlamentare în Austria, căci un partid, care numără între șefii săi astfel de lumini, este adevărată primejdie pentru prosperarea monarhiei habsburgice.

suflet ochii lui cată obosiți și triști în golul de afară.

Mintea lui îmbolnăvită de durere poate cine știe a căta oară îndeamnă simțurile ca să învie chipuri și glasuri iubite... Acum așteaptă alți străini să le spună câți a pierdut...

Pe lângă noi, coboară spre țarm camioane — automobile cari mută vechea Messină în mare. Aici o echipă de lucrători desgroapă și încarcă, sub supravegherea autorității și sub pază militară; dincolo alta. Obiecte de tot felul și trupuri sfărâmate, cu îmbrăcămintea lor ferfenițată, ori schelete umede — se trec la inventar...

De aici în sus se întinde orașul-mormânt, până sub stâncile, pe cari străjuiesc rămășițele unor vechi cetăți: *piatră, cărămidă, lemn, fier și praf*, prăbușite în amestec. Pe ici-colo ca un simbol al vieții care s'a frânt de desupt, se ivește un colț de plapomă, de canapea, cioburi de oglindă, frânturi dintr-un leagăn... Pe un perete, rămas singur în picioare, la al doilea etaj, un cuier atârână un șal femeiesc, o haină și o pălărie bărbătească... Și iată într'un balcon 4 ghiveciuri pline cu pământ. Le poți privi acestea fără să-ți fugă mintea la florile cari s'au vestejit, la mâna care le îngrijea, la gândul care le-a scos afară; la atâtea gânduri și simțăminte, cari odată au dat viață acestor ziduri; la cei peste 60.000 de oameni îngropați, la cei 30.000 încă nedesgropați?...

Ca niște gesturi ale desnădejdei supreme, se înalță în slavă coloanele și statuile frânte ale

Congresul

internațional etnografic în Londra

Participă părintele dr. Vasile Lucaciu

Acum se ține în Londra congresul internațional etnografic. Din încredințarea comitetului partidului național român la acest congres participă, ca reprezentant al națiunii române din Ungaria și Transilvania părintele dr. Vasile Lucaciu, care a sosit alaltăieri la Londra. Părintele Lucaciu a vizitat imediat pe amicii națiunii române Lordul Fitz-Maurice și Sir Seton-Watson, a făcut apoi o vizită la secretariatul congresului. Pretutindenea părintele V. Lucaciu a avut cea mai afabilă primire. Ca delegat al comitetului și partidului național român părintele dr. Vasile Lucaciu va expune în fața congresului cauza sfântă a națiunii noastre, care și acum în veacul al XX-lea este lipsită de libertatea dezvoltării și a progresului cultural și național.

Dela București a sosit să participe la congres în reprezentanța României bunul nostru amic d. Alexandru Florescu, care dă tot sprijinul său părintelui dr. Lucaciu întru ușurarea misiunii sale atât de nobile.

România

în politica danubiană și balcanică

de René Pinon

De acum 50 ani, și mai ales în cei 30 ani din urmă, România a făcut în toate branșele vieții economice și sociale, progrese minunate; multe pagini ar fi delipsă pentru a le istorisi toate; ne vom mulțumi a indica câteva fapte și câteva cifre, care vor dovedi vitalitatea națiunii române și vor da noțiune justă despre forța care o reprezintă și despre greutatea care o are în cumpăna afacerilor europene.

Țara a fost deșteptată prin un număr de boeri, care inspirați de ideile de liber-

tate și egalitate ce au cunoscut în Occident, deosebit în Franța, au îndemnat nobilimea a face sacrificiul propriilor sale privilegii și a vota spontan ștergerea titulelor; astfel pentru toți Români deveniți cetățeni egali, s'a deschis calea spre toate dignitățile Statului. Acelaș spirit de abnegațiune din partea boerilor mari a permis a realiza visul tuturor patrioților: unirea Principatelor. Aci a început, sub regimul Prințului Cuza, munca de organizare a României moderne. Țăranul, ramas aproape atât de primitiv ca pe vremea Dacilor, se trudea pe glia care nu era a sa, și lucra numai pentru stăpânul său. Marea reformă dela 1864 a fost pasul dintâi spre emanciparea clasei rurale. Ștergerea robotului și distribuirea de moșii pentru muncitorii câmpului au pregătit avântul economic.

La 1866, când Carol de Hohenzollern a devenit prinț regent al României, țara, încă vasală Imperiului otoman, avea 4,500.000 locuitori. Nu era cale ferată, și numai o mie km. de șosea; metodele și instrumentele de cultură n'au făcut nici un progres din antichitate. România n'avea altă industrie decât meseriile rudimentare de casă, puțin comerț, nici un port. — Astăzi, regatul independent stăpânit de Carol I are peste șapte milioane de suflete, și se sporește în media de aproape 100,000 la an; populația a crescut cu mai mult decât $\frac{1}{2}$, parte dela 1866. Pacea, ordinea, ameliorarea stărei țăranilor, introducerea metodelor mai bune pentru cultivarea și îngrășarea solului, aplicarea mașinilor agricole, nobilitarea soiurilor de vite, au provocat o augmentare enormă a producțiunii.*)

Exportul cerealelor crește din an în an; România a devenit unul din grânarele Europei: din Brăila, din Galați, din Constanța, vapoarele încărcate cu cereale pornesc spre Europa apuseană. Din contră, comerțul cu vite a diminuat foarte; în urma resbelului vamal dela 1888 la 1891 între România și Austro-Ungaria, proprietarii români au transformat locurile de pășune, unde numai au putut, în pământ de arat.

Economiștii și bărbații de Stat ai României au înțeles, că agricultura și creșterea vitelor nu mai sunt suficiente pentru a asigura bogăția unei națiuni; o lege de încurajare a industriei, în 1887, o lege de protecțiune vamală, în 1892, au dat avânt manufacturilor. În sfârșit, descoperirea mai multor basinuri de petrol, foarte bogate, mai ales în jur de Ploiești, a produs o febrilă activitate industrială și miniară.

Exploatarea naftei, organizată la început aproape exclusiv de societăți germane și olandeze, aparține azi, în parte însemnată Românilor; cu concursul guvernului, ei rezistă viguros tentativelor de acăpărare, dirijate ori inspirate de marele trust american de petrol. În 1910, producțiunea de petrol, a atins deja aproape un milion de tone; s'au întemeiat rafi-

bisericei Santa Madelena, în vreme ce cupola și corpul ei tot zac prăbușite pe altare. Alături, sub un morman uriaș, au găsit „vindecare“ deplină sute de bolnavi... Un spital prefăcut deadreptul în cimitir... Câte o margină de pat, de pe care viața a fost târâtă jos, se ridică deasupra cu fiare rupte și ruginite de vreme... Până să ajungă târnăcopul aici, mai are de furcă — poate chiar în ciasul cel de pe urmă.

O altă podoabă de biserică zace răpusă la pământ. Frânturi de statui, de lșuși-copii și de Madone zac înaintea uși încuiate, care nu mai încuie nimic; iar sus, pe frontispiciul care ridică spre cer câteva coloane și frânturi de zid, ciasornicul, cu arătătorul rămas la 6 și jumătate, străjuiește asupra clipelor grozave, cari s'au oprit aici...

Iată și „Teatro Vittorio Emanuele“ mai mult stâlcit decât dărâmat, cu „Aida“ dela 28 Decembrie pe afiș. Iată tribunalul, — o ruină cu ferestri larg deschise pentru intrarea luminei... Iată cazarma, care a sfărâmat sute de soldați sub zidurile ei; iată Messina toată la „picioarele noastre.

Nu veniți aici, dacă vreți să nu vi-se sdruncine credința...

	la 1866	la 906
*) Teren sămănat, în hectare	2.230,000	5.420,700
Crâu recoltat, în hectolitri	6.439,200	36.412,747
Porumb „ „	5,866,100	0.886,000
Orz și ovăs „ „	2.709,400	15.983,500

nerii: România este al patrulea Stat producător de petrol.*)

Crearea portului dela Constanța, legat cu Bucureștii prin o cale ferată și un grandios pod peste Dunăre, a fost evenimentul cel mai considerabil în viața economică a României. Portul Constanța e amenajat perfect; circulația crește din zi în zi.

Mișcarea vapoarelor a fost deja de 1.684.000 tone la 1906. Statul român a înființat aci o linie de navigațiune, ale cărei vase gingașe, fac serviciu regulat, foarte cercetat, între Constanța și între Alexandria în Egipt.

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson
D. Titt (Oxon)

— Urmare —

W. Sümegi. Instituția prefectilor trebuie ștersă.

Alex. Söpkéz In acel caz ar fi să se șteargă și instituția telefonului (Râset zgomotos).

Contele Batthyányi. În număroase cazuri dreptul de întronire a fost călcat în picioare. Sute de alegători au fost despoiați de votul lor, fiind citați de acasă pentru chestii legate de oficiul lor. Despre banchetele pregătite alegătorilor prefer să tac.

Iuliu Muzslay. Oare când au fost conduse alegerile în această țară cu apă?

Contele Batthyányi. Întrerupătorul vrea să zică, că nici alegătorii mei n'au beut apă. Se poate: dar n'am fost eu care le-am plătit. (Risete). Și pe ale câte apoi s'au făcut celea mai mari ilegalități. În afară de asta guvernul a adus un rău serviciu armatei, folosind trupele pentru intimidarea alegătorilor. (Proteste furtunoase în dreapta. Strigăte: „Voi inzultați armata“).

Bar. A. Podmaniczky. Voi aduceți acuze contra corpului ofițerilor.

Contele Batthyányi. Eu nu blamez pe ofițeri. Ei au lucrat la porunca președinților de alegere. (Sgomot mare).

G. Szmrecsányi. În multe locuri înșasi ofițerii au protestat contra ordinelor președinților alegerii. (Proteste și zgomot în dreapta).

Contele Batthyányi. După toate astea nu rămâne alta de făcut decât urgita introducerea cât mai grabnice a votului adevărat democratic“.

*

În 9 Iulie, când discuția adresei a fost reluată, d. Béla Rakovszky a fost primul vorbitor. „El susține, că gradul culturii unei națiuni și valoarea sa intrinsecă politică se socotește după progresul moral ce-l arată în cursul anilor. De aceea, orice guvern a avea patriotic trebuie să privească cultivarea și dezvoltarea moralității naționale de datorința sa cea mai nobilă. Guvernul

*) Iată câteva cifre care vor da o idee despre dezvoltarea economică a țării:

	1866	1906	1910
Comerț. Import (în franci)	71.429,266	337.537,585	386.000,000
Comerț. Export (în franci)	116.500,300	457.101,394	455.000,000 (1909)
Petrol (în tone)	5,915	496,370	1.000,000
Zahar (în tone)		28,312	41,000 (1909)
Linii ferate (în km.)	0	3,179	3,600
Șosele (în km.)	1,068	26,543	...
Circulațiune poștală	3.800,000	103.321,000	...
Datorii publice (capital)	80.282,000	1.443.570,000	1.550.000,000
Venite	59.000,000	231.500,000	480.000,000
Spese	58.000,000	225.000,000	460.000,000
Casse de păstrare (deposite)		41.000,000	70.000,000
Bănci populare		20.000,000	100.000,000

poate să-și împlinească această datorință cu atât mai ușor, pentru că are puterea în mâinile sale. Dar puțini oameni știu, cum să folosească puterea, și cei mai mulți abuzează de ea.

Ministrul-președinte, care ani de-a rândul a luat parte activă în politică posedă o națiune, a cărei conștiință politică e pusă la mează; ce valoare morală posedă un mandat, care e obținut din încrederea unei națiuni, a cărei organe administrative primesc porunca câte mandate trebuie să fie asigurate pentru stăpânii lor, și sunt gata să se supună acestui ordin ori unde li-se lasă mână liberă. Trebuie să roșim înaintea lumii civilizate, când vedem cum pot fi violate legile existente, și cum organele guvernului, până la jandarmi, pot infesta pe alegători, nepedepsiți: („Asta nu e adevărat“). Un parlament, a cărui majoritate s'a născut prin corupție și violență, nu poate fi o forță pentru apărarea statului. Președintele căsii a zis în vorbirea de deschidere, că Ungaria nu se poate închipui fără parlamentarismul nostru. Dar parlamentarismul pretinde expresia liberă a voinții națiunii și nu numai o formă parlamentară care ascunde sub ea absolutism.

Zoltán Ugron. Cum poate cineva aduce înainte platitudini de astea? (Va urma).

Primadona parlamentului. Cine să fie altul, decât celebrul junker de Geszt, contele Ștefan Tisza. Da. Și trilarile lui amăgitoare le așteptau adiecți și contrari cu același dor. Distinsul conte de mult pândeste momentul oportun, ca să-și dovedească înc'odată aptitudinile sale de sofist în fața parlamentului întreg, cu îngâmfarea inerentă firei lui de aristocrat. Ieri însăfârșit — grație obstuanților — a prins momentul. A vorbit multe și sarbede și umilate. Și-l aplaudaseră toți. Totuș nu pare a fi de tot mulțumit cu isprava ce o făcuse, căci cu toate străduințele de a-i face temenele cei cu șira spinării flexibile, pe fruntea lui Tisza plutea un nor ușor. I-se păreau prea puțini admiratorii deputați, deși toți cei absenți au fost avizați telegrafic din partea lui Desideriu Perczel. Dacă însă admiratorii erau numărați, d. Tisza totuș se poate mângâia, că cu atât mai vartos nenumărați au fost cei din galerii, cari au grăbit într'un număr neobișnuit de mare să asculte glasul primadonei. Și dintre ceice așteptau acest prilej, singură galeria nu s'a înșelat. Ea s'a dus mulțumită. Deputații însă?

E fapt, că Tisza a avut parte, ca nici unul al doilea, de atențiunea Camerei. În aceeași măsură îl ascultau admiratorii, ca și contrarii. Unii priveau într'ansul pe îngerul apărător, care parează cu gesturi elegante toate loviturile îndreptate împotriva lor, celor neputincioși, ceialalți, obstuanții, erau tot urechi, în speranța, că vor prinde din discursul voinicosului conte, nouă motive pentru a varia obstrucțiunea tehnică.

Și ambele părți au rămas desiluzionate. De altfel nu-i mirare. Cine a urmărit activitatea publică a lui Tisza, va fi ajuns de sigur la concluzia, că afară de șiretenie acest politician nu prea are alte însușiri, cari l-ar predestina la asemenea rol important, ca și acela, unde se cățără. Indiscutabil posedă unele apucături retorice, cu cari fascinează pe moment ascultătorii, dar niciodată argumentele sale nu supoartă o critică analitică.

Despre aceasta s'au convins ieri mulți chiar dintre aderenții săi.

*

Tisza ca umorist. E revoltător cinismul, cu care Ștefan Tisza, acest oligarh repugnant în îngâmfarea sa fără seamăn, cearcă se ia peste picior pe toți aceia, cari să încumetă a milita pentru votul universal împotriva „voinței lui suverane“.

Iată o mică frază debitată de acest politician panglicar în discursul rostit în ședința de ieri a Camerei: „Dat fiind că putem înrola un individ fără drept de vot pe trei ani, nu înțeleg de ce să nu-l înrolăm pe doi ani“.

Și raționarea aceasta e semnificativă, traversează întreaga lui activitate publică ca un fir roșu.

*

Hazai la Impăratul. Ministrul de apărarea țării Hazai Samu, Sâmbătă pe neașteptate s'a dus la Ischl, primit fiind în audiență de către Majestatea Sa. Acest pas al ministrului a produs o agitație vie în parlament. Mare parte a deputaților a fost respinsă neplăcut de această veste. În curând se porniră pe culoarele Camerei combinațiile divergente.

Opoziția crede, că în guvern s'au iscat neînțelegeri, de-oarece Hazai aproabă pe Tisza accentuând necesitatea revizuirii regulamentului de casă, ca singura măsură salutară față de atitudinea incalificabilă a opoziției. Cercurile guvernamentale susțin că Hazai s'a dus în afaceri de rezort.

Ceva pozitiv nu se știe despre audiență, fiindcă dinainte s'au luat toate măsurile să nu transpire nici un cuvânt.

Se vestește în legătură cu audiența lui Hazai, că în curând va pleca și premierul Khuen-Héderváry la Ischl, pentru a informa pe Majestatea Sa despre situația politică și atitudinea pasivă a guvernului față de sburdăniciile prea sangvinicilor opoziționali.

*

Un erou: Generalul Nogi. Vestitul comandant japonez, care a câștigat victoria contra Rușilor în decisivul asediu al Port-Arturului, a plecat din România cu cea mai frumoasă impresie posibilă. Cu ocazia vizitei eroului a eșit din nou în evidență caracterul poporului românesc din Regatul liber, prin care își manifestă calitatea înăscută a spiritului său, de a-și uni într'un singur glas și într'o singură simțire, admirațiunea ori cultul său față de figurile mari ale timpului în afară de țara lui. Cu aceasta se înseamnă un popor civilizată. Ori câte pasiuni l-ar domina în propria lui vieată, el se poate ridica deasupra acestora, relevându-și superioritatea față de alte popoare îngrămadite în cercurile lor de șovinism.

Eroul dela Port-Arur, a plecat din România cu această reală impresiune.

*

Conflictul din Maroc. Tratatul întrerupte au fost reluate între Cambon și Kiderlen Vächter. După „Agence Havas“ s'au ajuns la mai multe modalități, prin cari s'ar putea rezolva conflictul.

Actual însă în conflictul acesta este incidentul între Spania și Franța ivit în urma înzultei oficerului Thiriet.

Intre reprezentanții ambelor state s'au pornit tratative diplomatice, cari să clarifice afacerea.

Din acțiunea Spaniei se observă cea mai mare bunăvoință oferind mai de multe-ori satisfacție în scris și graiu viu.

Mai pe urmă s'a prezentat la ministrul de externe francez reprezentantul Spaniei arătându-i o telegramă a guvernului său, în care își exprimă acesta regretul față de cele întâmplare. Ministrul de externe francez însă n'a putut să ia act de aceasta zicând, că are informații cu totul contrare dela autoritățile franceze din Africa asupra incidentului. Cele două guverne trebuie să aștepte deci acum și să stabilească realitatea faptelor și numai atunci să se trateze asupra modalităților de satisfacție.

*

Din parlamentul englez. În parlamentul englez au avut loc scene sgomotoase, cari au făcut imposibilă discuția și ședința a trebuit suspendată. La ordinea zilei a fost dezbaterea amendelor propuse de către casa lorzilor în chestia veto-bilului. Prim-ministrul Asquith a fost primit la intrarea sa cu ovații din partea guvernamentalilor și naționaliștilor. Când s'a ridicat însă Asquith să dea unele lămuriri, s'a

auzit la adresa lui cuvântul: trădător. Strigătele acestea veniau dela opoziție și erau atât de dese și tari, încât cuvintele lui Asquith n-au putut fi auzite. De câte-ori își începea cuvântarea din nou, începea larmă. Intenția lui a fost să lămurească prin vorbirea sa Camera asupra noului proiect. Intre altele a zis, că este necesar crearea unei corporații, care să stăpânească ambele Camere. Pledează pentru mărirea prerogativelor coroanei în actuala criză constituțională. Membri guvernului i-au făcut din nou ovații la rostirea acestor cuvinte din urmă.

S'a ridicat apoi Balfour și combate cu vehemență enunțările prim-ministrului, acuzându-l, că l-ar fi sfătuit pe regele să-și însușească atribuțiunile de dictator. Unionistul lăve adresează lui Grey o interpelație asupra evenimentelor ultime din Persia și că față de reîntoarcerea vechiului Sach, ce măsuri va lua Anglia.

I-a răspuns subsecretarul de stat, Mac Kinnon Wood, declarând că răspunsul la așa o întrebare e prematur, deoarece guvernul n-are încă informațiuni sigure și detaliate asupra evenimentelor din Persia.

Sgomotul însă n'a încetat și prezidentul a fost silit să suspendeze ședința.

Vorbirea lui Tisza

Ședința Camerei.

— 24 Iulie

În restul cuvântării sale contele Tisza reflectează la unele declarații a contelui Andrassy, pe care îl acuză, că ar fi prea superficial în judecarea unei chestii atât de însemnate cum sunt și proiectele actuale.

Față de justiști spune, că este o lipsă de tact să aduci în joc cuvântul Majestății sale, când afirmă, că mai întâiu ar trebui adus votul universal, pentru că și domnitorul predinte aceasta. Donitorul n'a presionat nici-când aducerea vrunei legi, ci a domnit totdeauna constituțional.

Votarea contingentului de recruți este o necesitate și nu este oportun, ca pe tema aceasta să se înceapă din nou lupta între națiune și domnitor.

Amintește compromisul, care după spusele lui Andrassy de aceea nu s'a putut realiza, pentru că partidul lui Justh declarase, că lui nu-i trebuiesc concesii naționale. Tot Justh a declarat în Nădlac, la 1909, că chestiile militare să rămână o problemă pentru generațiile viitoare.

Partidul opoziției a cazut din cauza slăbiciunii sale proprii în alegeri, deoarece n'a putut să execute nici un punct din programul său.

Dacă se votează proiectul actual, națiunea dovedește pe de o parte, că este în stare să suporte spesele pentru întreținerea unei armate puternice, de altă parte arată dragostea cu care jertfește pentru patrie. De aceea primește proiectul.

— 25 Iulie

În ședința de Marți se reîncepe obstrucția tehnică și urmează din nou votările nominale. Numai la sfârșit ia cuvântul la proiect deputatul Szabó István.

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Cât de puțin s'au împrietenit supușii Austriei cu actuala constituție, după o funcționare de 44 ani, se poate deduce din opoziția Cehilor, Rutenilor, Croaților și Sârbilor și pretenziunea acestora de a se reforma radical constituția Austriei. Să fie chiar și numai teoretice aceste pretenziuni, fapt este, că majoritatea deputaților din parlament este nemulțumită cu actuala constituție.

*

Vorbirile conților Apponyi și Andrassy au produs în Austria mult sânge rău și de bună-seama își vor primi răspunsul convenit în parlamentul din Austria.

Scumpirea cărnei, care este un efect al interdicției importului de carne din Argentina—inițiată de către Maghiari — a amărit toate neamurile austriace și nu arare-ori se pot auzi cuvinte ca: *Este oare Austria un pașalic ungueresc?* Până și ziarul „Zeit“, care a făcut servicii atât de prețioase pseudo liberalilor maghiari, scrie în numărul său de Duminecă: Maghiarii vreau să trăiască și încă foarte bine pe spesele noastre și pe lângă aceea nu ne lasă nici să trăim. O ținută atât de dușmănoasă față de interesele de trai ale Austriei nu pot decât să amărească popoarele ei. Maghiarii sunt cei mai buni agitatori contra patriei lor, ei sunt adevărații dușmani ai Maghiarilor...

Natural, această ură, care a cuprins toate partidele, nu este îndreptată contra statului ungar sau contra popoarelor lui, ci numai către oligarhia, care are în mână conducerea și către ovreimea asimilată ei. Mare parte a ovreimei, mai ales generația tineră începe a lua poziție contra Ovreilor maghiarizați.

În adunările lor și în presa lor atacă vehement politica de naționalități din Ungaria, care oprește și înființarea de reuniuni sioniste. (Aceasta de teamă, că și Oveii naționali din Ungaria vor lua poziție contra judeo-maghiarilor, cum fac aceasta și sioniștii din Austria)

Nu peste mult va forma chestia apăsării naționalităților din Ungaria și exploatarea Austriei de către nemeșii unguri obiect de discuție în parlamentul austriac. Noul prezident al Camerei, Sylvester nu e prea mare prieten al Maghiarilor. Când înainte cu vr'o câțiva ani obstrucția maghiară ajunsese în apogeu, Sylvester declarase înaintea alegătorilor săi, că la o revizuire a raporturilor între Austria și Ungaria, Austria va reclama cele 2 milioane și jum. de Germani apăsați pe seama ei. Săpienti sat!

Cei din Budapesta nu vor putea să se joace și în viitor cu Austria și să dea informații greșite asupra stărilor de acolo prin mijlocirea unei prese corupte. Dar nici la frecările confesionale, naționale și sociale nu vor mai putea conta, căci cei din Austria vor fi toți într'o tabără, când va fi vorba de o luptă împotriva Ungariei. Tot pe atât de mult se înșală în credința, că Viena va capitula înaintea obstrucției din Ungaria. Un politician a vază s'a exprimat astfel în privința aceasta:

Dacă guvernul Khuen va fi trântit oareșcum de obstrucție, partidul independist va avea parte de o mare surprindere.

Următorul lui Khuen nu trebuie să fie nici Tisza, Apponyi, Andrassy, Kossuth ori Justh...

El poate fi și Kristóffy. Și dacă au lipsă de noi alegeri, le vot avea pe baza unui vot universal, egal și secret, octroat de un guvern Kristóffy. Azi pare așa ceva încă de necrezut, dar domnia oligarhă nu va mai suporta multă vreme vorbiri la Apponyi și Andrassy.

De o opoziție maghiară ne temem tot atât de puțin, ca de una cehă.

Răspunsul guvernului Gautsch va fi în cazul acesta închiderea parlamentului și aplicarea §. 14.

Correspondent.

DIN ȚARĂ

DE PE CÂMPIA ARDEALULUI

Pe cale bună

— Dintr'o călătorie —

De vre-o săptămână petrec pe frumoasa câmpie a Transilvaniei. Ne mai umblând prin părțile acestea, firește, m'am abătut prin fiecare sătuleț, interesându-mă despre întreaga viața țaranului român. Am cercetat comune, între cari și cele mai sărace, dar iată ce-am găsit aici: am găsit conducători harnici, cari fără mult sgomot, dar cu atât mai mult zel lucrează pentru deșteptarea poporului de sub conducerea lor. Să amintesc d. ex. comuna *Chimitelnic* din comitatul Turda-Arieș. Aici venerabilul preot *Teodor Hârșian* necruțând nici o osteneală a făcut adevărate minuni cu poporul, mai înainte nu prea dădea ascultare folositoarelor povețe ale bătrânului, dar insufletitului lor preot. Însă bătrânul preot cu inimă tânără n'a desperat, ci a urmat mai departe a sfătui și a lucra, pentru ca să

lumineze poporul și să deștepte în el conștiința națională. „*Multă întristare a pricinuit inimii mele românești cerbicia acestui popor, dar prin muncă și jertfe mari ajutat și de vrednicul român d. Emil Maior totuși mi-a succedat să aduc poporul acesta pe calea luminei și a adevărului și să deștept în el conștiința națională*“, — mi-a răspuns cu lacrimi în ochi, dar cu multă mândrie bravul preot al Chimitelnicului, d. T. Hârșian.

Vrednicul tovarăș de muncă, al d-lui Hârșianu este proprietarul *Emil Maior*, feciorul însufletitului român, a regretatului protopop *Vasile Maior*. Am văzut aici școala cu două săli de învățământ, încă neterminată, care ar face fală ori-cărei comune mari. Biserica ce-i drept e foarte veche și necorespunzătoare, dar probabil în anul viitor se va începe și cu zidirea acesteia, deoarece susnumiții fruntași și bărbați de inimă au adunat dela popor creștar cu creștar, încât au fondul bisericii dispune de aproape 8000 coro. în bani gata. Se mai găsește aici și un alt lucru laudabil, pe care nu-l pot trece cu vederea. Este reuniunea femeilor, numită „*Reuniunea Mariană*“, pentru înfrumusețarea bisericii și a cimiterului. În fruntea acestei reuniuni, care numără foarte multe membre, stă simpatica d-șoară *Valeria M. Maior*, sora d-lui M. Maior, pe care poporul o adoară mult pentru nemărginita d-sale bunătate și pentru sfaturile înțelepte, ce d-sa le dă cu atâta bunăvoință femeilor române din comună.

Aș putea să mai scriu multe lucruri frumoase, ce-am văzut în această vrednică comună românească, dar mă mărginesc a spune că poporul de-aici duce o viață morală exemplară și că *alcoolul*, această boală, care sărăcește pe foarte mulți țărani români, aici, grație vrednicilor conducători ai comunei, nu nimicește averea și sănătatea țaranului român. Țaranul român din Chimitelnic e muncitor harnic, iar țarancina de-aici și ea muncește din greu, ușurând astfel sarcina grea a soțului ei.

Plin de bucurie de cele văzute aici, mi-am luat drumul spre *Iernut*, o comună de altfel mare, nu departe dela Chimitelnic.

Aici Români nu numără foarte multe suflete și ei erau aproape pierduți pentru partidul național român. Dar bunul Dumnezeu a trimis aici de preot vrednic în persoana protopopului *Alexandru Papu*.

Grea a fost, și azi este, munca ce depune d. Papiu pentru redeşeptarea poporului românesc din *Iernut*. Dar care este greutatea pe care să n'o poată învinge bărbatul și Românul pe care-l doare soarta fratelui său. Băncile jidovești de aici sugeau pe bieții Români din *Iernut* și jur, dar banca „*Albina*“ din Sibiu prin deschiderea unei filiale în *Iernut* a săvârșit o faptă frumoasă națională, căci astfel a scos pe bieții Români din gharele Jidovimeii. Ba ce-i mai mult, că azi și Ungurii ridică împrumuturi de aici, deoarece, mi-au spus chiar Ungurii, banca aceasta dă împrumuturi mult mai ieftine decât băncile jidovești din localitate.

Căpeteniile Ungurilor, firește, privesc cu multă dușmănie activitatea frumoasă pentru redeşeptarea Românilor de aici și încontinuu pun piedeci în calea progresului fraților noștri. Dar fără succes, căci poporul acum s'a deșteptat, i-s'au deschis ochii și-și urmează cu multă încredere pe conducătorii săi, cari îl duc la bine și bunăstare.

Onoare conducătorilor, cari lucrează cu atâta zel pentru luminarea poporului nostru, dar onoare și cinste și poporului, care ascultă și urmează sfaturile înțelepte ale bunilor și vrednicilor lui conducători.

Cu alt prilej voiu vorbi și despre alte localități românești, căci, cred, e bine să ne cunoaștem nu numai poporul, dar și pe adevărații lui conducători.

Costache Senin.

Dr. STEFAN TĂMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eltz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere — Arte — Științe

ADEVĂRUL

*E sufletul naturei în care-i suveran...
Fiindcă-i nud, în forme e mat și primitiv
Și 'n lume trece-adesea de brut și grosolan,
Pe când în fond e-atâta de fin și senzitiv.*

*Deși e pretutindeni, nu toți îl pot vedea
Și mulți dintre aceia ce-l văd, se chinuesc
Că să-l ascundă celor ce vor a-l căuta,
Și cu oroare-adâncă și ură îl privesc.*

*Sunt prea puțini aceia cari-l pricep și-l plac,
Căci lângă dânsul totul apare 'n chip egal...
Și sunt puțini aceia cari din el își fac
Vre-o pavază, ori haină, pentru vi'un ideal.*

*Deși-i abstract, el pare atâta de concret
Când se 'ntrupează 'n lucruri și 'n fapte, deslușind
Vr-unorizont, vre-o ființă, vre-o normă, vr-un secret,
Vibrând în toate acestea și vecinic strălucind...*

*Atât de crud e-adesea, zdrobind vieți întregi
Când scoate la iveală pe vinovați — și-atunci
El nu mai stă s'aleagă de-s cerșetorii ori regi,
Aceia cari-i calcă eternele-i porunci.*

*Căci el conduce totul și poruncește el
Ca să se miște sorii și lumile din ei,
Dând fiecărui astru din univers un fel
Și-având nirvana 'ntreagă cuprinsă 'n ochii săi.*

*De-aceea omenirea va fi tot sub păcat,
Și pe pământu-acesta va suferi mereu,
Căci și-a ales minciuna drept chip de adorat —
Când Adevăru-i chipul lui însuși Dumnezeu.*

Alex. St. Vernescu.

ANTON CEHOV

La directorul de poștă

— Schiță —

A îngropat zilele astea pe tână nevastă a bătrânului nostru director de poștă Sladcopertef. După ce a ajuns nevestica cea frumoasă în pământ, ne-am dus, după obiceiul strămoșilor și părinților noștri, acasă, la directorul de poștă, ca să fim de față la pomană.

Când s'au servit clătitele a început văduvul nostru să plângă cu amar și ne zice: „Clătitele astea au o față tot atât de sănătoasă și de oacheșe ca a fiiertatei mele neveste. Sunt tot așa de frumoase ca și ea! Tocmai așa!”

— „Da”, răspunseră cei de față la pomană, „ai avut o nevastă frumoasă, zău așa... O femeie minunată!”

— „Da... Fiecare, care se uița la ea, rămânea uimit de frumsețea ei. Eu n'am iubit-o, domnii mei, de dragul frumseții, nici de inima ei bună. Astea două zac de altfel în natura femeii și se găsesc des de tot pe lumea asta pământeană. Am ținut la ea din pricina altei însușiri sufletești. Am iubit-o anume pe răposata, (fie-i țărina ușoară!) pentrucă — pe lângă toată vioiciunea și ușurința ei — a fost credincioasă bărbatului ei. Mi-a păstrat credința, cu toate că avea douăzeci de anișori și cu toate că eu mă apropiu de șaiszeci de ani. Mi-a fost cu credință, mie, om bătrân!”

Diaconul, care mânca cu noi, și-a exprimat neîncrederea sa, bombănind ca să se audă și tușind una sdravănă.

— „Va să zică nu o crezi?” îl întrebă văduvul, întorcându-se spre el.

— „Nu că n'as crede-o”, îi răspunse diaconul, care o băgase pe mâneacă. „Voiam să zic numai că... Femeile tinere sunt în ziua de astăzi prea... cum să mai și zic... Intâlniri, cinuri...”

— „Stai la îndoială; am să-ți aduc însă proba. Mi-a păstrat credința ei cu tot felul de mijloace, cu mijloace așa zicând de caracter strategic, printr'un fel de întăritură ca la o fortăreață. La apucătura mea deșteaptă n'a putut nevastă-mea să mă înșele în nici un chip. Am lucrat, ca să îmi asigur căminul conjugal, cu o

deosebită șiretenie. Cunoscut eu prea bine unele cuvinte, un fel de lozinci... Am spus numai cuvintele astea — și a fost de ajuns; am fost apoi sigur, că nu mă înșală nevasta, cu desăvârșire sigur, și am putut să dorm cu inima liniștită.”

— „Ce fel de vorbe au fost alea?”

— „Simple de tot. Am răspândit în întreg orașul o veste rea. Vestea asta vă este cunoscută și d-voastră, fără doar și poate. Am spus fiecăruia: „Nevastă-mea Aliona are relații cu comisarul nostru de poliție Ivan Alexeievici Salihovațchi”. Au fost prea de ajuns cuvintele astea. Nici un puiu de om n'a mai îndrăznit să facă curte nevestei-mi, de frică că are să se îndârjească comisarul de poliție. Adeseori luau bărbații frunză în buză chiar numai când o întâlneau de departe, ca să nu-i vină lui Salihovațchi în minte, că-i dau târcoale. Hi, hi, hi! Că trebuie să știți d-voastră: să încerce numai cineva să aibă ceva de furcă cu despotul ăsta mustăcios, că nu mai are zi bună dela D-zeu. Acesta-ți pune pe cap cât ai bate în palme o jumătate de duzină de protocoale, că ai fi călcat ordinațiunile igienice. Sau, spre pildă, vede pisica unuia, că trece drumul — îndată-i protocolul gata, ca și când pisica ar fi o vită lăsată în dragă voia ei, fără de stăpân.”

— „Va să zică n'a avut nici o legătură nevasta d-tale cu Ivan Alexeievici?” I-am întrebat mirați, cu fețele acre.

— „Nici poveste. Asta a fost numai o apucătură din partea mea... Hi, hi, hi... Da, da, v'am purtat frumusețea de nas, tineri domnișori, nu-i așa? Tocmai ăsta-i doară hazul la toate!”

Au trecut cam trei minute într-o tăcere completă. Stam fără să rostim o vorbă; ne atingeau onoarea și ne jigneau amorul propriu, că grăsunul ăsta, nasul ăsta roșu, sgritătorul ăsta bătrân ne-a tras clapa cu atâta șiretenie.

— „Ei, de o vrea Dumnezeu, o să te mai însori d-ta încă odată!”, bombăni diaconul, după toate astea.

Trad. lib. H. P. P.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Stăpânii țării Oltului, de dr. Augustin Bunea. (Discurs de intrare în Academia Română, — o broșură de 60 pagini). Regretatul canonic din Blaj, cel mai însemnat istoric ardelean, a fost ales membru al Academiei Române la 28 Maiu 1909. Urma ca anul următor în sesiunea generală să rostească discursul de mai sus luându-și locul în sânul Academiei, dar o scurtă boală îi puse capăt vieții pe neașteptaie, 6 luni după alegerea sa, la 18 Noemvrie 1909. Pe urma activității sale, au rămas numeroase scrieri de valoare despre istoria națională și bisericească a Românilor din Ungaria. Aug. Bunea a fost unul din fruntașii culturii și politicii la noi. Ca preot a luptat pentru asigurarea autonomiei bisericești române unite, și vestea morții lui a îndurerat pe toți Românii, cari erau mândri că-l au în mijlocul lor și cari așteptau dela dânsul lumină sufletească.

Discursul său, deși neisprăvit, Academia Română a hotărât la 13 Maiu 1910, să-i dea locul cuvenit celor de un fel cu el, și căruia îi va răspunde d. T. V. Stefanelli, alesul Academiei în locul lui Bunea.

Acest discurs este un istoric al Țării Oltului sau a Făgărașului, bazat pe cele mai noi descoperiri și documente; istoric pe care regretatul savant a cercat să-l facă cu tot obiectivismul și în care se ocupă cu acei cari au stăpânit acest ținut, dela începutul veacului al 9-lea și până în veacul al 16-lea după Mihai Viteazu.

Țara Oltului, are mare importanță istorică, că din ea s'a făcut descălecatul, Țării-Românești. (Munteniei) și fiind în strânse legături cu aceasta, a avut foarte mare înfrîurire asupra dezvoltării neamului românesc din Ardeal.

În 905 un popor de neam turcesc Pacinații (sau Bisenii) au alungat pe Unguri cari se oposiseră prin ținuturile de lângă riurile Nipru, Bug, Nistru, Prut și Siret și i-au silit să se așeze în

șesurile Dunărei și Tisei. Poporul românesc format din coloniile daco-romane și din numeroșii Români cari au părăsit Peninsula balcanică după sfărîmarea imperiului bulgar, începuse să se închege în state naționale cu vovozii săi, când Ungurii porniră spre răsărit de șesurile Dunărei spre a-i cucerii teritoriul național. Nu se poate nega existența pe atunci a Românilor în aceste locuri sub motivul că înainte de veacul al 13-lea nu se face pomenire de ei în diplomele scrise — astfel s'ar putea nega și așezarea Secuilor în Ardeal înainte de acelaș veac numai pe motivul că nu se află nici o diplomă autentică care să adeverească existența lor la granițele Moldovei.

Ungurii au fost nemișcați de frica Pacinațiilor în cursul veacului al 10-lea și dacă n'ar fi avut noroc să aibă de rege pe înțeleptul Sfântul Ștefan, care i-a organizat și civilizat, ar fi pierit ca Hunii și Avarii. Cu acest rege încep Ungurii să cucerească, înving pe Pacinații cari înfrânți cu totul de regele Ladislau țara lor trecu Cumanilor, cari și ei au fost biruiți de Unguri. Astfel Ungurii își întind cuceririle și pun mâna spre sfârșitul veacului al 18-lea pe Țara Oltului cucerind apoi Ardealul, Țara Bârsei și Trei-Scaunele.

Dar și după ocuparea Ardealului de către Unguri, au rămas într'insul grupe compacte de Români. Una dintre aceste grupe erau Românii din Țara-Oltului.

Această țară se mărginea spre răsărit cu piciorul de munte ce o despărțea de Țara Bârsei, spre miazăzi cu Carpații și județele Țării Românești, Argeș și Muscel, spre apus și miază-noapte cu Oltul, începând dela comuna Mateiaș, până la Turnu-Roșu. Caracterul românesc al acestei țări se cunoaște din numele satelor, cari înfățișează pe înșiși întemeietorii lor. În cele mai vechi documente, Țara Oltului este numită Țara Românilor (Terra Valachorum sau Olachorum). Tradiția istorică spune de existența la Români de aici, a vovodului lor Radu Negru, care temându-se de cutropiri, și-a luat familia și urmat de numeroși Români, a trecut Carpații în Muscel pentru a forma un stat românesc, (între anii 1186—1200). Astfel afirmăm cu certitudinea tradiției că cel dintâi stăpân al Țării Oltului, cunoscut până acuma a fost Vovodul Radu Negru, descălecatul Țării Românești.

După acest vovod, Țara Oltului a fost stăpânită alternativ când de Unguri, când de Români.

În discursul său Augustin Bunea arată înainte, în mod documentat, cum s'au perindat stăpânii acestei țări și cari au fost împrejurările fiecăruia în parte.

După Radu Negru, al doilea stăpân român al Țării Oltului a fost Vladislav I; al treilea fratele său Radu I (1382—1385); al patrulea Mircea cel bătrân (1385—1418); al cincilea fiul său Mihail I; al șaselea Dan (1420—1431); al șaptelea Viad li Dracul (1431—1446); al 8-lea Vlad II sau Vladislav Dan (1446—1457); al 9-lea Vlad III Țepeș (1456—1462); al 10-lea Dan (scurtă vreme fiind ucis de Țepeș); al 11-lea boerul Udriște (1473); al 12-lea Ioan Corvinul (1504); al 13-lea Ștefan Mailat (1530); al 14-lea Gavril Mailat (1559); al 15-lea Gáspár Békés; al 16-lea Mihai Viteazul (1599).

*

Discursul este el însuși un rezumat istoric al unei pagini de istorie, care deigur va fi numărat printre însemnatele scrieri ale lui Augustin Bunea, și care va fi de mult folos tineretului, mai ales că e scris într'un stil curgător și limpede, înlesnind astfel puțința memorării.

Anuare. Încheind încă un an de activitate fecundă, instituțiunile noastre culturale de toate categoriile, directorii lor au grăbit să încheie câte-o dare de seamă cât se poate de exactă despre mersul moral și material al anului școlar sfârșit. Și când frunzărăm aceste dări de seamă ne cuprinde un sentiment de bucurie și mulțumire sufletească văzând din paginile acestea mai mult statistice avân-

tul progresiv ce-l iau instituțiile noastre culturale an de an, dând mereu generații nouă binecrescute și pregătite pentru lupta culturală tot mai îndârjită ce avem să o dăm în concertul neamurilor ce ne împresoară.

Nu putem trece nepăsător peste aceste documente sincere ale vremii, din contră ni-se impune datoria de a releva momentele principale ale acestor instituții de propagandă culturală.

Astfel, înregistrăm:

Anuarul institutului pedagogic-teologic ort. rom. din Arad. (Intemeiat în 1812). În fruntea anuarului e publicat un studiu pedagogic de mare preț, din pana distinsă a profesorului dr. Petru Pipoș: „Amintiri dela cursurile din Iena” (Dr. W. Rein și sistemul său pedagogic). Un studiu temeinic acesta, care împodobește frumos această dare de seamă, oferind studenților pe vacanța de vară un studiu instructiv pe 21 pag. 80. Raportul se începe abia la pag. 22, comunicând câteva date „din istoricul anului școlar”. Nici un eveniment mai însemnat n'a turburat decursul normal al acestui an, dacă cumva nu considerăm de eveniment relegarea și eliminarea câtorva elevi din despărțământul teologic.

Institutul are 10 profesori, 2 instructori, 1 medic și 1 învățător la școala de aplicație (model). Toți elevii sunt interniști. În internatul dela despărțământul teologic au fost 73, în cel pedagogic 64 elevi. Dintre acești din urmă 27 cu 300 cor. anual, 3 pe jumătate iar 34 gratuit.

Institutul are o bibliotecă frumoasă și prețioasă, având lucruri de valoare ne explorate încă în lipsa unui bărbat de specialitate, are muzeu fizical, de naturale și colecțiune numismatică cam sărăcuță.

Pentru dezvoltarea spirituală a tinerimei dela ambele despărțăminte sunt „Societățile de lectură” constituite fără statute aprobate de forurile competente sub conducerea d-lui Avram Sedian prof. Ambele societăți de lectură au lucrat, dar în raport cu mijloacele ce le stau la dispoziție pentru ale facilita munca autodidactică, prestațiunile sunt prea neînsemnate. Ambele societăți au o bibliotecă comună, bogată și frumoasă, cu 1565 opuri în 2146 volume.

La stăruințele nobile ale profesorului Nic. Mihulin elevii desp. pedagogic s'au constituit în societate antialcoolică, jurând abstenență desăvârșită dela beuturile alcoolice.

În genere se observă deci o nizuință spre bine.

— *Anuarul inst. teologic și pedagogic rom. gr.-or. din Caransebeș* pe anul 1910—11.

Raportului statistic îi premerge un studiu istoric de dr. Nicolae Regmann: „Contribuțiuni la istoria școalelor bănățene”.

Însă darea de seamă a direcțiunii acestui institut ne zugrăvește un tablou nu din cele mai strălucite. Afluența elevilor la acest institut din mijlocul Bănătuului e cât se poate de sporadică. Anul școlar se încheie în trei cursuri cu 29 elevi în partea teologică și în patru cursuri cu 25 elevi în partea pedagogică.

Decursul anului a fost normal. Institutul are 12 profesori și un învățător la școala de aplicație.

La acest institut observăm o inovație folosită, a cărei introducere nici la un caz nu va fi spre dauna celorlalte institute. Anume: membrii corpului profesoral țin în restimpuri anumite conferințe despre chestiuni actuale de importanță. În acest an au avut loc 14 conferințe la secțiunea teologică, și 29 la cea pedagogică.

Societățile de lectură dela ambele secțiuni au dezvoltat prea puțin activitate, semu nu prea îmbucurător pentru generația nouă de preoți și învățători, conducători spirituali ai poporului.

Biblioteca tinerimei dela institutul acesta constă din 710 opuri în 965 volume, dintre cari s'au consultat de către 52 membrii 291 opuri în 312 volume.

Internatele de lângă acest institut cultural sunt deplorabile. Cel teologic ca zidire, cel pedagogic ca organizare, oferind abia locuință elevilor, câtă vreme viptul și-l ia fiecare pe unde poate și pe unde capătă.

Un motiv imperativ pentru a grăbi publicul românesc cu obolul său la fondul de zidire al seminarului proiectat.

Anunț școlar

Școala diecezană civilă de fete din Arad

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că *înscriserile* la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1911/12 se vor face în zilele de 19—24 August (1—6 Septembrie) — afară de duminica din 21 Aug. (3 Sept.) a. c., — în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, *îndată după publicarea acestui anunț*, adresându-se în această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui dr. Gheorghe Ciuhandu, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de cari ar mai avea trebuință cei interesați.

Taxa pentru internat, în vederea scumpetei mari, pe întreg anul școlar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde și *didactrul școlar*.

Taxele de întreținere este a se plăti *anticipativ* în 4 rate egale de câte 122 cor. și anume; la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr. și 1 April al anului școlar, *la Administrația casei Consistorului, în persoae ori cu poșta*.

Pentru aceasta taxă elevele vor primi:

1. *Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile*, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în *economia de casă*, deprindere în *pregătirea bucatelor, croit și cusut*.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (2 pèse, iar Duminica și în sărbători 3—4 pèse), *ujină* (cafea cu lapte) și *cină* (două pèse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tăt la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi *10 cor. pentru medicină* (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi la caz de lipsă îngrijirea medicală și medicamente. Taxă de mobilier nu se mai încasează.

Pentru *instrucția de pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la *prima înscriere* 6 cor. ca *taxă de înscriere*.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească 1 cor., taxă anuală, pentru *biblioteca școlară*.

Taxele: pentru medicină, de înscriere și pentru sporirea bibliotecii se vor plăti la mâna directorului școlii deodată cu înscrierea. Tot la directoara școlii va trebui plătită *lunar și anticipativ taxa de pian*.

Elevele externe vor plăti *didactru* 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din Septembrie, rata II la 1 Nov., rata III la 1 Februarie și rata IV la 1 Aprilie al anului școlar, deasemenea la mâna *directorului școlii*.

Elevele externe, cari se înscriu mai târziu, au să plătească *întreg didactrul*, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească *didactru* numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentă mai lungă ori mai scurtă, vor avea să plătească *întreaga* taxa de întreținere, dar *numai* în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentă, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari intra mai târziu în internat, vor avea să plătească *întreaga* taxa care cae pe *cvartalul* în care vor fi primite în internat.

Acele eleve, cari după absolvarea școlii doresc să se mai perfecționeze în *economia de casă, croit, cusut, muzică, pictură* ș. a. vor fi primite ca eleve benevole cu toate taxele elevilor interne.

În *clasa I civilă* se primesc eleve cari dovedesc că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În *celălalte clase* se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu suc-

ces clase premerg toare la școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatul dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se matriculează pentru primădată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: *extras de botex și certificat de revaccinare*.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1. saltea (mădrat), 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monograme proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cârpe pentru șters lucrul; perie de cap, de dinți și de haine; peapăn și foarfeci, haină de port și 4 șurțe negre, 1 palton (haină de iarnă), 2 părechi de ghețe și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă îndată dela începerea anului școlar are să se prevadă cu recerutele *manuale și revizite de învățământ* și cu revizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, *la mâna directorului internatului* o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directorului internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 25 August (7 Septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința Consistorului dela 16 29 Iunie 1911.

Consistorul rom. ort.
din Arad.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Căldura ține încă, pe alocurea însă se anunță o schimbare însemnată a temperaturii.

Prognostic telegrafic: Cald, în curând ploaie torențiale, furtună.

Temperatura la amiazi a 31.2 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	10.71
Secară "	"	8.74
Cucuruz pe Iulie	"	—
" " August	"	7.50
Ovăș pe Oct.	"	8.—
Cucuruzul pe Maiu 1912	"	7.08

De-ale noastre.

Aproape de ora când punem ziarul sub presă primim următoarea telegramă din Londra:

Londra, 25 Iulie.

Astăzi s'a stabilit conferința părintelui dr. Vasilie Lucaciu, ce o va ține în congresul etnografic. Marele bărbat va vorbi despre „Chestia rasei romane în Orientul Europei”, Se manifestă mare interes pentru această conferință. Măine trimet textul conferinței. Deseară are loc o masă de recepțiune oferită de prințul Bibescu în onoarea părintelui Lucaciu. Tot

azi la 3 ore d. a. are loc cununia mare-lui amic al Românilor d. Seton Watson. Toată lumea de literați și amici ai Românilor felicită, aclamă și îmbrățișează pe părintele Lucaciu. Măine se face deschiderea solemnă a Congresului, la care sunt toate rasele lumii reprezentate. Nu se vor admite extravaganțele șovinismului apponyian.

— B. —

Căsătoria d-lui Seton-Watson. Cu prilejul căsătoriei dlui Seton-Watson un grup de dame române din Brașov au trimis iubitelui nostru amic un prea frumos dar de nuntă, o colecție întreagă de cusături și țesături originale românești, de o deosebită valoare artistică.

Felicităm damele române din Brașov pentru această norocoasă idee. Pentru orientarea amicilor dlui Seton-Watson notăm, că adresa d-sale este pentru câteva zile: London, 17 Rutland-Gate, locuința miresei.

Peste câteva zile d. Seton-Watson va pleca pentru timp mai îndelungat în Finlanda.

Foiletonul nostru. Atragem atenția deosebită a cititorilor noștri asupra foiletonului acestui număr: „Messina“, care este bine reușit din punctul de vedere artistic al subiectului, autorul exprimând un mare fond de impresionism.

Mulțumită publică. Aduc mulțumiri tuturor cunoscuților, prietenilor și rudeniilor cari prin grai ori în scris, din tristul prilej al morții timpurii a fiicei mele Aurora m'au condoleanțat; mulțumesc dlor preoți din loc și a celor din Obad, Vraniu și Petroman, precum și colegilor mei cari au luat parte la înmormântare.

Dumnezeu să o odihnească cu dreptii Jebel, în 24 Iuliu 1911. Gregoriu Paliciu, învăț.

Sfințire de biserică. Epitropia bisericească gr.-cat. din Lăpușul-unguresc va serba în ziua de 6 August st. n. a. c. actul sfințirii nou edificatei biserici române din loc, care se va îndeplini cu următorul program:

Sâmbătă în 5 August după amiază la 2 ore: 1. Primirea Ilustrității Sale D-lui Episcop al Lugojului dr. Vasile Hossu, eventual al Magnificenței Sale D-lui Ioan Georgiu, prepozit și vicar capitular. 2. Seara la 8 ore: Seara de cunoștință.

Duminecă în 6 August: 1. Dimineața la 8 ore utrenie în biserică cea veche. 2. Dimineața la 9 ore consacrarea bisericii nou edificate și liturghia. (Cântările liturgice le va susține corul teologilor din Gherla). 3. După amiază la 1 oră banchet. (Tacăm de persoană 5 cor.) Seara concert, teatru și dans.

Adunarea învățătoarească din Santău. Reuniunea învățătorilor gr.-cat. români sălăgeni — ce are un trecut de 40 ani — s'a ținut adunarea sa generală în frunțașă comună Santău acum Duminecă la 23 Iulie n.

Adunarea la care a participat un număr foarte mare de învățători, precum și oaspeți cu deosebire prețioși din jur, a fost precedată de s. misă, celebrată de chiar vicarul octogenar al Silvaniei A. Barbolovici cu asistență, și deschisă de către Ven. vicar, ca prezident, prin un magistral discurs cetit cu foc tineresc și ascultat ba chiar sorbit cu mare atențiune. Ședințele au avut loc în încăpătoarea biserică, în prezența unei afluențe mare de popor.

Din bogatul ord de zi, remarc prezentarea memoriului ilustrat al reuniunii din ocazia jubileului ei de 40 ani, scris cu mult temei de cătră harnicul secretar S. Oros, inv. în Șimleu. Apoi punctul cu atitudinea adunării față de rescriptul ministerial în chestia ștergerii din titlul și sigilul reuniunii al atributului de român. Referada a fost ținută demn de cătră inimosul învățător din Blajea T. Murășan, carele pe baza opiniunii jurisconzultului propune a se recurge pe calea consistorului școlastic diecezan la ministeriu, pentru abrogarea ordinului din chestie și pentru respectarea intactă a titlului original, aprobat acum 40 ani și prin urmare legal. Pro-

punerea aceasta fără discuție se enunță de conclud.

Interesant este motivul ordinului din chestie, apărât și de vicleanul inspector, care încă a fost de față, că adevărat legile țării nu cunosc biserică gr.-cat. împărțită după naționalitate. Acest motiv a fost după merit vestejit de către noul avocat din Tășnad dr. A. Aciu, ca substitut al jurisconzultului absent.

Cu un cuvânt concludul acesta adus unanim e un gest demn și frumos.

Nu pot însă să nu relev și unele lucruri de tot stridente și izbitoare din decursul adunării. Mai întâiu unii din învățători în discuție au folosit un ton atât de necuviincios și au manifestat o atitudine atât de bruscă față de venerabilul prezident, călcând în picioare cele mai elementare recerinte parlamentare, încât au jignit și revoltat toată lumea prezentă. A doua oară nu poți pricepe, ce rost au în o adunare a unei reuniuni, ce luptă pentru porecla de Român, discursurile rostite în limba maghiară și „eljen“-urile strigate și adresate inspectorului, care la urmă, ca mulțumită a amenințat, că dacă adunările reuniunii pe viitor nu vor fi mai „cu conținut“, ușor se va putea întâmpla să se închidă. Dând a înțelege că dacă nu a isbutit a primi pe tîpsie capul „român“ al reuniunii, va ști el de unde să prindă.

Reuniunea trebuie să ție cu sfințenie la limba sa, nu numai în titlu, ci și în desfășurarea vieții sale interne. E de regretat lucrul acesta, cu cât adunarea s'a ținut în biserică și în prezența poporului. Pacinicii sfinți din icoane au tresărit mirai și neplăcut, iar blândul popor din Santău privea uluit și mirat, cum să profanează sfântul lăcaș. Aceasta nu-i decât slugărnice lășă, ce nu să poate îndeajuns reprobă și care e merită să ne înjosească și mai mult în ochii străinilor, pentru că nu ne respectăm limba.

Intre ședințe, la amiază, s'a ținut banchet cu numeroase tacămuri și toaste.

Iar seara am avut fericire a ne îndulci de arta română, azistând la o reprezentație teatrală de tot succesă, dată de trupa d-lui Bănuțiu. Cu toată scena necorăspunzătoare și în pripă înghebată, artiștii s'au degajat cu rară iscusință.

Drama „Ielfa“ a impresionat adânc, ba chiar a stors lacrimi, iar farsa comică predată, precum declamările neîntrecutului comic d. Calmuschi au produs haz și râset sănătos. Mulțumită marilor artiști, că au ostenit la noi și-i asigurăm, că ierenii nu vor uita nicicând deliciul ceasurilor, în cari le-a fost cu puțință să guste farmecul artei teatrale române. Il rugăm pe d. Bănuț să nu-și uite de noi nici pe viitor!

În pauză s'a jucat călușerul de către 10 feciori din Santău, fiindu-le vătav și instructor d. C. Urcan, contabilul dela „Vulturul“ din Tășnad. În adevăr a fost de admirat preciziunea și tactul, cu care au executat acești feciori figurile cele mai grele. D. Urcan merită laudă pentru silința sa de a împrieteni poporul din acestea părți cu jocurile noastre naționale. Il rugăm să mai învețe feciori și din alte sate, ca jocurile naționale să se propage!

Un oaspe.

Din patrie.

„Cadavru rătăcitor“. Duminecă dimineața patrula de jandarmi, care trecea pe lângă cantonul Nr. 1 de pe linia ferată Seghedin-Oradea au aflat o fată în vârstă de 24 ani, îngropată până în grumaz alături de șine. Jandarmii numai decât au desgropat-o, aflând lângă dânsa o biblie, psalmii, un portofel și o cantitate mică de sare. Era înebunită biata fată.

S'a dovedit, că-i Roza Selmeczy din Püspökladány, mireasa abandonată a unui tânăr industriaș, care de curând a intrat la miliție. La întrebările jandarmilor, nefericita fată istorisește necredința mirelui, care de când s'a dus la Seghedin, nici măcar un rând nu i-a scris.

Ce era să facă? A pornit — spune

mai departe fata turmentată — la Seghedin după dânsul, dar aici avu parte de o primire atât de puțin afectuoasă, încât s'a bolnăvit. Și aci sârmana fată e sguduită de un plâns convulsiv.

Și-a pierdut mințile.

A luat-o razna în lume și a rătăcit vrin părțile acestea. În nebunia sa a luat o idee fixă, că ea e un cadavru rătăcitor. De aceea și-a săpat alături cu șinele un mormânt, îngropându-se până în grumaz, iar capu acoperindu-și-l cu o placă de tinichea. De trei zile fredonează psalmi în poziția aceasta ciudată, băgând în locuitorii din împrejurime spaimă.

Jandarmii au dus-o la sanator.

Unguri între ei. Într'un cătun de pe Bărăganul-unguresc, de lângă orașul țărănesc Hódmezővásárhely rămase câteva zile fiul proprietarului Nagy János stăpân. Cum însă avea prea mari fumuri, purcarul, un băiat tânăr de 15 ani, dar ambițios peste cap, cu orice porodiță arpadiană veritabilă, nu i-se supuse. Faptul acesta îl înverșună atât de mult pe tânărul stăpân svăpăiat, încât descarcă arma tatâne-său asupra purcarului, care căzu morman fără graiu.

Servitorii repede îl transportară pe muribund la spitalul din oraș, unde încurând muri.

Feciorul Nagy, voinicos cum a fost, acum spune, că el l-a împușcat din nebagare de seamă. Față de fasiunea lui, servitorul mărturisește, că l-a împușcat pe purcar intenționat.

Ancheta s'a pornit la fața locului.

Dela frați

Din activitatea Ligei Culturale: Concursul de porturi românești la Vălenii de Munte. Un fenomen îngrijitor se observă mai de mult, dar se accentuează în chip deosebit de vre-o 10 ani, — în mijlocul țărânimii din România: dispreț pentru portul național.

Și în adevăr, parcă ar înainta limba unui popor străin, așa pătrunde portul orășenesc pe văie muntelui în sus. Imbracă orice țaranul din aceste „regiuni de influență“, numai să dispară țăarii și să se ascundă cămașa.

Nu e locul aici să arăt din ce pricini nu iubește țaranul ce e al său: je prea dureros...

S'a lucrat și se lucrează pentru păstrarea frumosului port ai sătenilor și sătenelor noastre. E veche societatea „Furnica“ din București, al cărei scop e încurajarea industriei casnice și a cărei activitate se întinde în țară pe cât îi ajută puterile.

Unele orașe de provincie au și ele societăți pentru încurajarea originalei industriei casnice românești.

De câtva timp și „Liga Culturală“ se ocupă cu aceasta problemă. Anul trecut a organizat cel dintâi concurs de porturi românești la Câmpina, iar la 24 Iulie va avea loc al doilea concurs la Vălenii de Munte. Cu prilejul acestui concurs va avea loc și o serbare, dată de auditorii cursurilor de vară, iar la sfârșit va fi distribuția premiilor în bani și obiecte.

Pentru organizarea acestui concurs comitetul central al Ligei a făcut apel la toate secțiile din țară, pentru contribuții de bani și obiecte și pentru a face portul românesc din cât mai multe regiuni să concureze.

Pentru a înlesni participarea unui număr cât mai mare de ligiști, s'a cerut obișnuita reducere pe căile ferate.

În ajutorul inundațiilor. Mare va trebui să fie simțul de jertfă al bogaților României și al tuturor celor ce au un prisos, pentru a se putea alina suferințele și a se repara, măcar în parte, pierderile tuturor săracilor greu loviți de inundații, în Moldova.

Semne că se va veni, în chip simțitor, în ajutorul celor ruinați de revărsările de ape — se

văd. A. S. R. Principesa Maria, a cărei preocupare pentru bine nu lipsește la nici un prilej, intervine, și de astădată. S'a constituit un comitet, în fruntea căruia se găsește A. S. R. — și, zilele acestea au și început să circule liste de subscripție, purtând semnătura care va deschide pungile tuturor oamenilor de bine.

Imprejurările climatice din România sunt de așa natură încât cei ce au mai mult nevoie să fie gata, în fiecare an, să împlinescă pentru cei al căror puțin poate să fie amenințat.

Poate printr'un capriciu al naturii, România, tocmai fiindcă are un sol bogat, e amenințată în fiecare an fie de secetă, care are preferință pentru Muntenia, fie de potop, care bate de obicei Moldova.

Totuș, pe lângă măsurile după dezastru, ar fi necesare măsuri înainte spre a se împuțina pierderile. Tot productivitatea excesivă a solului esplică, pe lângă alte cauze, lipsa acestor măsuri.

În ultimele momente se aude că și „Societatea ortodoxă națională a femeilor române“ are să întreprindă o acțiune pentru ajutorarea celor sărăciți de revărsarea apelor.

Administrarea moșiilor Academiei Române. Se știe că între punctele din programul actualului guvern e și rescumpărarea, prin lege, a moșiilor de mână moartă și parcelarea lor la țărani. Și nu e puțin pământul deținut de aceste societăți. Astfel, numai cele două eforii, a *Spitalelor civile din București* și a bisericii *Sf. Spiridon* din Iași, stăpânesc pământ mai mult decât toate celelalte împreună. Și ceea ce e mai straniu e, că societăți de asigurare, cu capital curat evreiesc, stăpânesc moșii, călcând în felul acesta peste prevederea din Constituție, care spune că străinii nu pot stăpâni imobile rurale în România.

Actualul guvern, ori un guvern viitor, ar putea merge și mai departe. Cel mai elementar simț de dreptate ar cere ca să nu se facă negoț cu pământul, dându-se dela proprietar la arendaș, iar de acesta țăranilor, în așa condiții, încât arendașul, după cei 5 ani, să iasă bogat de pe spinarea țăranilor, cum s'ar îmbogăți dintr'un negoț cu băcănie. Pământul nu trebuie să dea cuiva decât o bunăstare care să-i ușureze viața. Pe dată ce el îmbogățește, trebuie ca în același timp să omoare cu foamea...

O lege, dar, ar putea face să dispară clasa aceasta a mijlocitorilor dintre pământ și muncă.

Academia Română, care stăpânește 12 moșii, a inaugurat de câțiva ani sistemul arendării direct la țărani — și, nu numai în condiții ușoare ci și moralizatoare totodată.

Academia e tot așa de sigură de arenda ei, care adesea e crescută față de aceea pe care o plătea arendașul, iar țăranul plătește mai puțină arenda ca până acum, și pe lângă asta au încetat rușeturile și șicanele.

Loturile de muncă se dau, cu anticiparea a jumătate din arenda, în loturi neegale, după puterile și vrednicia cultivatorului, iar uneori, ca mijloc moralizator, arenda se ia numai după recoltă.

Pentru îmbunătățirea și înmulțirea culturilor, Academia pune următoarele condiții sătenilor, cari au luat pământ de muncă:

1. Cultivarea unei întinderi anumite de pământ cu cânepe, in, nutrețuri artificiale etc.
2. Cultivarea zarzavaturilor în grădinile de lângă case.
3. Ingrijirea casei de locuit și curățenia în grajduri.

Nu dă pământ celor vițioși, celor ce trăiesc în concubinaj și celor ce nu-și dau copiii la școală.

Concurs de costume naționale organizat de Liga culturală la Vălenii de Munte. Arta noastră populară e o parte esențială din civilizația unitară românească, pe care Liga Culturală înțelege a o servi, servind prin aceasta și scopuri mai depărtate, care numai astfel pot fi asigurate.

Portul popular românesc e în deosebi una din cele mai frumoase podoabe a originalității noastre artistice și a credinței noastre față de tradiție.

Concursul de porturi naționale organizat anul trecut la Câmpina având un rezultat atât de frumos, Liga Culturală a hotărât să țină anul acesta în ziua de Duminică, 24 Iulie c. un al doilea concurs la Vălenii de Munte, Prahova la care se vor decerne mai multe premii din suma votată de comitetul central și alte contribuțiuni,

pentru cele mai frumoase costume populare ce se vor prezenta.

Sumele sau obiectele pentru premiile acestui concurs ce se vor oferi de către persoanele binevoitoare, vor fi primite cu deosebită recunoștință.

Tot în această zi va avea loc o frumoasă serbare la care vor lua parte și toți auditorii cursurilor de vară ce se țin la Vălenii de Munte sub conducerea d-lui prof. N. Iorga, iar la sfârșit va avea loc solemnitatea proclamării și a distribuirii premiilor care vor fi decernate de către o comisiune specială compusă din d-ne și domni cu o deosebită competență.

Rezultatul concursului, premiile acordate și numele tuturor persoanelor ce vor lua premii în bani sau obiecte se vor publica în toate gazetele.

Pentru înlesnirea participanților s'a făcut intervenție pentru reducerea pe C. F. R.

Petrecheri.

Invitare la producțiunea ce o va aranja Reuniunea gr. cat de cânt. „Concordia“ din Oravița-română cu concursul dlui inv. Valeriu Sas din Nevrincea, Mercuri la 2 August st. n. 1911 (în ziua Sf. Prof. Ilie) în grădina dela „Coroana Ungară“ din Oravița-mont sub conducerea dlui inv. Ioan Bogdan, cu următorul program: 1. * * „Doină Haiducească“, cor bărbătesc cu soli. 2. C. Savu: „Dragostea dintâi“, cor mixt cu solo de sopran. 3. Speranță: „Solomon unguresc“, anecdotă predată de dnul Valeriu Sas. 4. I. Vorobchievici: „Mănăstirea Putnei“ cor bărb. cu solo de barit. 5. I. Vidu: „Resunet dela Crișana“, cor mixt cu solo de bariton. 6. A. P. Bănuț: „Achim Filăru“, monolog comic predat de dnul Valeriu Sas. Textul cântărilor a se vedea pe pagina 2 și 3. 7. „Vlăduțul mamei“, comedie originală cu cântece într'un act de I. Lupescu. Persoanele: 1. Vlăduțul mamei, comic (cam prost) dnul Ioachim Iana. 2. Costică Simionescu, tânăr nobil dnul Dimitrie Neda. 3. Moșul Eftimie dnul Pavel Iana. 4. Un țăran dnul Alexă Vodă. 5. Savasta, mama lui Vlăduț, dșoara Măria Sulea. 6. Smarandîța fiica lui Moș Eftimie, dșoara Eliza Vodă. Țărani și țărance. După producțiune joc. Inceputul la 8¹/₂ ore seara. Prețul intrării de persoană: Loc I. (de șezut, precum și scaun la mese) 1 cor. 20 fil., loc II. (de șezut) 1 cor., loc III. (de stat) 60 fil. Bilete de intrare se vând la d. Ilie Radoslau cassarul Reuniunii și seara la cassă. Cu deosebită stimă comitetul.

— Reuniunea de cetire și cântări gr. or. rom. din Oravița-română vă invită cu toată stima la producțiunea ce o va aranja Mercuri la 20 Iulie (2 August) 1911 (Sf. profet Ilie) în Grădina de tir (Schützengarten) din Oravița-montană sub conducerea dirigentului său: Carol Lazăr, învățător. După producțiune urmează joc. Inceputul la 8¹/₂ ore seara. Prețul intrării de persoană: Loc I. 1 cor. 40 fil., loc II. 1 cor., III. de stat 60 fileri. Bilete de intrare se capătă la dnii Gheorghe Bogdanu comerciant, Gheorghe Cotărlă cassarul Reuniunii și seara la cassă. Cu stimă prezidiul.

Din străinătate.

Situația în Turcia. Se asigură, că generalul Abdula pașa, care a plecat Luni la Scutari, va purta titlul de generalisim.

— Semnarea contractului de studii pentru căile ferate proiectate în Turcia de Europa a fost amânată din cauza divergențelor asupra unor puncte.

— Deputații din toate partidele, cari se află aci, vor ține mâne o conferință pentru a delibera asupra convocării parlamentului.

— Se svonește, că o mare manifestațiune contra comitetului june turc, ar fi avut loc la Cesaria, locul de naștere al lui Seki bey, care a fost asasinat.

— Cele șase batalioane de redifianatolini destinate pentru Muntefik, au fost concediate, deoarece situațiunea de acolo nu mai cere trimiteri de trupe.

— Patriarhul romano-catolic-armean Terzian, care se află în străinătate, având un conflict cu consiliul laic al patriarhatului, și-a dat demisiunea către ministerul cultelor.

— După „Ikdam“, ministerul de războiu a comandat în Germania trei baterii de obuzerie

cu tir repede de 15 cm. și trei baterii de același obuzerie de 12 jum. cm. precum și 10.000 șrapnele.

*
Multe ziare au adus știrea, că guvernul turc ar fi dispus convocarea parlamentului pentru rezolvirea crizei interne. Față de acestea, guvernul a dat un comunicat, că parlamentul va fi convocat pe 14 Noemvrie, dacă se va ajunge la o împăcare cu Malisorii. În caz contrar, parlamentul va fi convocat cu o lună mai târziu.

Rebelii au înaintat guvernului un memorandum, în care și-au enumerat condițiunile sub cari sunt aplicați să abzică de răscoală.

Ele privesc mai ales edificarea de poduri și șosele în ținuturile lor, prestarea serviciului militar în patrie, studiul limbii albaneze în școlile lor cu litere latine și acordarea unei amnestii generale. Dacă guvernul le va împlini aceste pretenziuni, se vor supune sultanului.

Malisorii au înaintat de asemenea un memorandum prin mijlocirea lui Nicolae, regele Muntenegrului. Consiliul ministerial n'a decis încă asupra acestui memorandum, dar zierele protestează contra amestecului ilicit al regelui Nicolae și ca justificare se provoacă la reprezentanții celorlalte puteri în Cetinje, cari au denegat susținerea memorandumului.

Arestarea unui Român la Triest. Din Triest se comunică că a fost arestat acolo Mihail Georgescu în etate de 40 ani, care deși expulzat s'a reîntors în acest oraș.

Georgescu se trage dintr'o distinsă familie românească și a primit în tinerețe o educațiune aleasă.

Moștenirea de milioane a pierdut-o la jocuri, iar restul averii l-a întrebuințat pentru a cumpăra bancnote eșite din curs pe cari le plasa apoi pe prețul nominal. Georgescu va fi trimis în România.

Un atac banditesc contra unui tren. Bandiți înarmați au atacat și jefuit expresul Nord Pacific, în apropiere de Buffalo.

Bandiții au sosit cu automobile pe cari le-au pus de-acurmezișul șinelor.

Șeful locomotivei crezând că e vorba de o nenorocire a oprit trenul.

Bandiții au năvălit atunci în vagoane, au legat personalul și au jefuit pe pasageri.

Șeful locomotivei care a încercat să se opue a fost împușcat.

Jaurés ia parte la o ședință a Camerei portugheze. Vineri la deschiderea ședinței Camerei, se afla în tribuna corpului diplomatic și șeful socialiștilor francezi Jaurés.

Ministrul de externe a propus, în mijlocul aplauzelor Camerei, ca Jaurés să fie invitat a lua loc în rândurile deputaților.

În momentul când Jaurés a apărut în cercul deputaților, Camera a izbucnit în strigăte de: Trăiască Franța!

Din Turcia. Se asigură, că ministerul de interne a decis, din cauza activității bandelor în vilaietele europene, să numească doi inspectori cu sediul la Salonic și cu puteri peste toate vilaietele europene, pentru a începe o cercetare asupra situațiunii și a da satisfacțiune plângerilor populațiunii.

Deputații june turci aflători aci au ținut o conferință spre a discuta asupra cesțiunilor interne și precum se spune și asupra situațiunii în cabinet a miniștrilor de interne, de justiție și a vacurilor. Se asigură, că mai mulți deputați doresc convocarea unei sesiuni extraordinare mai cu seamă pentru a ridica chestiunea cabinetului. După unele svonuri se simte un curent ostil marelui vizir.

După Monitorul Oriental, o luptă a avut loc eri între trupe și 300 de albanezi împrejurul localității Ipek. După trei ore bandele au fugit lăsând 40 de morți. Trupele au avut doi ofițeri și opt soldați uciși. Alte bande au fost de asemenea urmărite pe lângă Ipek.

În afară de Torghut Șefket, doi comandanți de divizie au fost revocați și înlocuiți prin Essad pașa și Abbaspasha.

Scandalul din Belgrad. O încercare s'a produs eri între ziaristul rus Vergun și Kovacevic, redactor la ziarul sârb „Pravda“. Acesta din urmă a reproșat lui Vergun că a denunțat pe notabili sârbi în timpul anexiunii. Vergun i-a tras o lovitură în față. Liniștea s'a restabilit; în urmă însă

s'a decis că Kovacevic să-și producă probe pentru afirmările sale.

Dar Kovacevic a venit azi dimineață la restaurantul hotelului Moscova și a atacat pe la spate pe Vergun, care citea un ziar, dându-i cu un instrument de oțel mai multe tovituri în cap. Vergun a leșinat umplut de sânge. Kovacic a fost dus la poliție.

Tulburările din Persia. Ex-șahul sosind în Astrabad a dispus trimiterea mai multor depeșe cu menirea să anunțe întrunirea sa pe pământul sfânt al Persiei. Autoritățile n'au înmănat însă depeșile.

Multe trupe, comercianții și preoții s'au alăturat șahului. Șahul speră că în 10 zile va ajunge în Teheren.

Față de evenimente guvernul Persiei a trimis reprezentantului rus din Teheran un comunicat, în care se spune că guvernul nu știe de unde a venit Șahul, dar fapt este, că a fost adus de un agent rus. Guvernul a cerut ajutorul autorităților rusești pentru prinderea agentului, acestea însă au refuzat orice concurs. Rusia însă e obligată să dea acest ajutor. De aceea guvernul Persiei nu se mai simte obligat a garanta pentru siguranța supușilor ruși din Persia.

În Teheran e adevărată stare de asediu. S'au făcut o mulțime de arestări politice.

Starea Papei. Știrile alarmante cu privire la starea sănătății Papei sunt exagerate.

Papa a răcit alaltăeri și are nevoie de crutare, fiind silit să renunțe la obișnuitele plimbări.

Indispoziția nu l-a împiedecat însă a celebra ieri la Capela sextină un serviciu divin cu prilejul aniversării morții papei Leo VIII.

Neînțelegeri în consiliul de război francez. De vreme mai îndelungată s'au lătit svonorii, că în sânul consiliului superior de război francez dăinuiesc neînțelegeri. Natural svonorile au fost totdeauna desmintite. Acum însă ele sunt susținute din partea mai multor ziare serioase, cari afirmă, că ele există. Neînțelegerile își au izvorul în nemulțumirea față de viceprezidentul acestui consiliu, generalul Michel, care a ajuns de mai multe ori în conflict cu ceilalți membri ai consiliului.

Generalul Michel și-a pierdut încrederea înaintea membrilor, care s'a vădit în timpul din urmă în mai multe chestiuni importante privitoare la apărarea națională, când Michel a fost majorizat de trei ori după oltă. Insuș ministrul de război lucră împotriva lui influențând membrii. Se zice, că locul lui Michel va fi ocupat de generalul Pan, după o altă versiune Pan va fi numit șef al consiliului cu rangul de generalissim.

Sentința în procesul dela intendenta din Petersburg Tribunalul a pronunțat sentința în procesul intentat funcționarilor intendenței și firmei Thiel

Au fost condamnați: 5 acuzați la pierderea drepturilor și 3 ani închisoare, unul la 2 ani jumătate închisoare, unul la 20 luni închisoare, 8 la câte un an și jumătate, 3 la câte un an, unul la 9 luni și altul la 11 luni închisoare.

Au fost achitați trei dintre acuzați, între cari și reprezentantul firmei Thiel.

Toți acuzații au fost apoi condamnați la înapoierea banilor primiți ca mită, cari vor servi pentru ajutorarea invalizilor.

Au fost de față multe rude de ale acuzaților.

La pronunțarea sentinței au leșinat câteva femei.

Împăratul Wilhelm II în Norvegia. Din Balestrand se anunță că împăratul Wilhelm are intențiunea de a-și prelungi vizita sa acolo până la sfârșitul săptămânii viitoare. Cu chipul acesta restul călătoriei la Nord a împăratului va fi mărginită.

Au făcut o foarte neplăcută impresie asupra împăratului criticele presei norvegiene, cu prilejul apropiatei vizite a vapoarelor de război germane. Împăratul a declarat mai multor oaspeți cari l'au vizitat pe bordul yachtului „Hohenzolern“ că nu înțelege cum norvegienii văd un pericol pentru siguranța apărării Norvegiei în această vizită a vapoarelor germane.

Duminecă împăratul va primi parada flotei germane care sosește azi acolo.

Un concurs ciudat în literă în jurul lumii. La redacția ziarului „Pester Lloyd“ s'au prezentat azi doi domni din Frankfurt, anume Schottstadt și Glawaty cari iau parte la un ciudat concurs organizat de clubul sportiv din Cairo cu un premiu de 50.000 lei.

E vorba de a se face încunjurul lumii în „rikscha“ (litiera) japoneză.

Cei doi concurenți parcurg drumul cu schimbul la fiecare 6 kilometri, adică după 6 kilometri cel care trăgea litiera ia loc într'ansa, iar celalt ia misiunea calului pentru o egală distanță de 6 km.

Concurenții ciudatului concurs, cari se întregesc în drum numai cu cărțile lor poștale ilustrate pe cari le vând au pornit la 7 Iunie 1910 din Alexandria prin Palestina, Grecia, Italia, Elveția, Tirol și au sosit acuma la Budapesta. Până acum au parcurs 9852 kilometri. Pentru restul de 40.000 kilometri mai au la dispoziție încă trei ani și jumătate.

Iarna aceasta o vor petrece în Balcani.

Diverse

Pentru serata „Reuniunii sodalilor români din Cluj“, aranjată la 25 Iunie n. 1911 au binevoit a-și răscumpăra invitațiile:

Onor. „Economul“ institut de credit și economii, Cluj 50 cor. Domnul Gheorghe Pop de Băsești, mare proprietar, Băsești 20 cor. D-na Eleftera dr. Mihályi, Dej 20 cor. D. dr. Teodor Mihályi, avocat și deputat dietal, Dej 20 cor. D. Eugen Bianu, mare proprietar, Făget 10 cor. D. dr. Ilie Dăianu, protopop, Cluj 10 cor. D. dr. Coriolan Pop, director la „Bihoreana“, Oradea-mare 5 cor. D. Nicolae Căciulă, șefcontabil la „Economul“, Cluj 2 cor. D. Iosif Orga, secretar la „Economul“, Cluj 2 cor. D. Benjamin Rusu, preot, Șuag 1 cor.

Au binevoit a contribui seara la cassă:

Domnul dr. Amos Frâncu, director la „Economul“, adv. Cluj 27 cor. D. Valentin Drăganu și Petru P. Barișiu câte 10 cor.

D. Petru S. Simu, Gheorghe Faragó, Enea Zeflean, dr. Iuliu Florian, familia T. Roșescu și Petru Danciu, câte 5 cor.

Domnul Leontin Pușcariu, Gheorghe Moroiu, I. Farkas și Iuliu Mușu câte 4 cor.

Domnul M. Radu, V. Ogruțan, N. Petricaș, dr. P. Musca, Ing. Tr. Păscuțiu, T. Lăpușan, I. Drăgan, dr. Liviu Dan, câte 3 cor.

Domnul I. Luca, N. Magyarosi, dr. B. Băsisă, N. Păcală, Ion Tampa, N. Ciudean, V. Hulpoiu, N. Hurducaș, Sim. Boeriu, A. Mureșan, G. Prodan, D. Vele, R. Dan, N. N. câte 2 cor.

N. N. 1 cor. 60 fil., N. N. 1 cor. 20 fil.

Domnul Târziu, dr. Sim Nemeș, G. Mândru, V. Puia, N. Borzea, N. G. uber, N. Căpușan, Gr. Borza, Emil Blaga, Al. Nemeș, N. N. Goldmann și N. Bucșa câte 1 cor.

Total 300 coroane și 80 fileri.

La fondul dr. Petru Șpan pentru ajutorarea copiilor de moți aplicați la meserii, au mai dăruit: Paul Muntean, c. și r. colonel penz., din prilejul onomastice, cor. 250; I. Bota, inv. penz. (Cetea), 30 bani; „Un cunoscut“ 10 bani; Vasile Jurcovan, învățător (Drăguș), 50 bani; Teresia Ursu de Margine, soție de ing. de comasație, 1 cor.; un grup de 49 universitari dela facultatea teologică din București, între cari și diaconul Iosif Albu Tabar din Beyrut (Siria-Arabia), și în frunte cu profesorul dela facultatea teologică dr. I. Mihalcescu, cercetând reuniunea, au dăruit la pălăria „D-zeu vede!“ cor. 646; dr. I. Radu, prof. (Brad), Aron Suciuc, c. și r. locotenent auditor și Nicolae Răchișan, capelan (Galeș) câte 1 cor. Starea fondului cor. 897-53. Pentru prinos aduce mulțumite sincere, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Victor Tordășianu, prezident.

În loc de anunțuri de logodnă D. Ioan Rebeaga, funcționar la banca „Albina“ din Sibiiu și logodnica sa, d-șoara Anuța Burdan din Borșineu, au răscumpărat obiceiurile anunțuri de logodnă cu 0 cor. dăruite fondului „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași“, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Pentru premiile expoziției de oi, a doua ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiu“, în comuna Jina, comisiunea economică a comitatului Sibiiu a votat un ajutor de 300 cor. Expoziția, după toată probalitatea, se va ținea în toamnă.

Expoziția de copii a 6-a, ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii române agricole sibieni“ în comuna Lanțârnă, se va ținea numai în luna Septemvrie c.

Matrozul gentil. Principele prusian Henric, admiralul flotei prusiene, a fost zilele trecute în orașul Stettin. Preumblându-se pe țărmul mării, privia corăbiile. Deodată el se adresă unui matroz, care trăgea din lulea pe țărm:

— Te rog...

— Ce vrei?

— Spune-mi...

— Ei ce-ți trebuie? Cască-ți gura odată?

— Ce corabie e aceea mare, albă?

— Cască-ți ochii și vei știi!

Principele surise bine dispus și se preumblă mai departe.

— Nefericite! Știi tu cu cine ai vorbit? — îl agrăi mai târziu un oficiant.

— Acesta a fost principele Henric, admiralul.

— Tii, mâncal-ar amarul strigă vesel matrozul. Imi pare bine, că nu m'am purtat dur cu el.

Teatrul ambulant. Un anteprenor de teatru din Paris Gemier vrea să întreprinză descentralizarea teatrului în Franța, adică vrea să facă ca nu numai Parisului ci și celelalte orașe, cât de mici ale Franței să poată asculta actori distinși și piese bune.

Spre a-și putea realiza gândul se reîntoarce el oareșicum la trupele călătoare de pe vremuri. Dar aceasta vrea să o facă în mare și în locul chervanelor de altă dată, el va călători și-și va transporta bagajele în vagoane aranjate după toate cerințele moderne, trase de locomotive cu aburi sau electrică. Unele din aceste vagoane cuprind locuințe, altele garderoabe și vestiare pentru artiști și artiste, altele iarăși servesc pentru transportarea cortului de teatru, care așezat din oraș în oraș, într'un timp scurt de 15 ore, este așa de vast, în cât pe lângă scena destul de încăpătoare are pentru public loc pentru 1850 spectatori. Pentru luminat are 2000 de lămpi electrice și pentru producerea curentului necesar are mașini electrice și dinamourile trebuincioase. Și ca să nu-și piarză nicăiri timpul zadarnic a lăsat să i-se construiască un al doilea cort de teatru tot așa de mare ca celalt, care să se poată ridica în localitatea vecină, unde are să joace în urmă, în timpul cât el joacă în altă localitate. Primele reprezentații în acest aparat monstru le va da în suburbiile Parisului, apoi va porni spre Nordul Franței și în 5 ani speră să străbată întreaga Franță. Convoiul întreg va avea 20 vagoane. Ce deosebire între acest teatru ambulant și între teatrul descris cu atâta măiestrie de Theophile Gautier în renumitul său roman „Căpitanul Tracasse“.

Atențiune. Despre mașinele agricole, industriale și prima turnătorie de fier a lui Sam. Wagner în Sibiiu (Transilvania), care se bucură de cea mai bună reputațiune, atât în țara noastră, cât și în Orient, anunțul său se găsește publicat în mijlocul coloanelor acestui ziar și este foarte interesant pentru Domnii agricultori a-l citi — și înainte de a-și procura cineva mașini din alte fabrici, să se adreseze renumitei fabrici Sam. Wagner în Sibiiu.

Mulțămită publică.

Din cauza adâncilor mele bătrânețe, neputând mulțumi în particular fiecăruia dintre cei binevoitori, cari din ocaziunea repausării soției mele Agneta Lucia n. Ho-szu — mi-au adresat călduroase cuvinte de condolare, îi rog pe aceea caele, să primească expresiunea recunoștinței mele profunde.

Naprade, 22 Iulie 1911.

Ioan Ch. Dragomir
paroh și protopop în Naprade.

BIBLIOGRAFII.

Casa Românească dela Expoziția din Roma 1911, — de Al. Szigara-Samurcaș.

— A apărut: „*Revista Teologică*”, organ pentru știința și viața bisericească nr. 10—11 cu următorul cuprins:

dr. Nicolae Bălan: d. N. Iorga și chestia bisericască. — Ilie Beleuță: Științele bisericesti. — dr. Nicolae Bălan: E obligată căsătoria pentru preoți? — Achim. I. Scriban: Evenimente actuale din biserică catolică: Articolul principelui Max de Saxonia. — dr. I. Broșu: Iteții. — I. Beleuță: Documente despre atitudinea unor bărbați trecuți la biserica ortodoxă. Gh. C. și N. B.: Mișcarea literară. — P. Morușca și N. B.: Cronica bisericască-culturală. — Cantorul: Tipicul cultului religios.

Convorbiri literare. Nr. 7. Anul XLV. Director: S. Mehedintzi, Cuprinsul: M. Beza. — La casa lui Carlyle. Ramiro Ortiz. — Evul mediu italian în poezia lui Carducci. E. Lovinescu. — Scrierile lui Grigore Alexandrescu către Ion Ghica. A. Toma. — Cosmogonia (versuri). G. Bogdan-Duică. — Școala normală cum este și cum ar trebui să fie. I. Nisipeanu. — Sociologia și Geografia. Eug. Ciuchi. — Sonet (versuri). ** O vizită la muzeul Hohenzelern. Cronica literară: Al. Tzigara-Samurcaș. — Cronica artistică: Casa românească dela expoziția din Roma. Al. G. Papacostea. — Cronica economică: Prejudiciile în politica noastră D. Timoteiu. — Dela României de peste hotare: O trupă Notara. ** Anchetă culturală.

Noua Revistă Română de sub Direcțiunea d-lui C. Rădulescu-Motru: *Număr Special consacrat Jubileului Italiei*. Sumarul: Giovanni Pascoli, Romei. Traducere liberă din latinește de Const. Paul. Ramiro Ortiz, Jubileul Italiei. Conf. de I. și literatura italiană la Universitate Eugen Porn. Dela expoziția din Roma (cu 11 ilustrații). Insemnări: Giovanni Pascoli. — România la Expoziția din Roma: o scrisoare a D-nei Elena Bacaloglu. — Literatură feminină și artă provizorie. *Revista Revistelor*: Le mouvement économique. — *Convorbiri literare*. — Luceafărul. — Căminul nostru. — Archives de psychologie. Memento. Redacția și Administrația: București, Calea Victoriei 62.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă, institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiu I., la fața pal. administrativ (comit.)

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de Iunius

(16)

— Urmare —

— Crede-mă Flaviane, ce-ți spun, eu sunt cu mult mai nefericită ca d-ta. Sărăcia nu-ți aduce d-tale atâtea suferințe și neajunsuri, câte îmi aduce mie averea. Durere, eu sunt numai o fată neajutorată, d-ta însă ești bărbat. Și d-ta ești orfan ca și mine, dar d-ta ai în pustiia asta de lume un suflet credincios și iubitor de soră. Eu sunt singură, stingheră în lume fără soră, fără frate, nu găsesc nicăieri pe nimenea, care să mă ia sub scutul său decât doar pe d-ta. Fi-mi d-ta frate, adevărat frate până la moarte! D-ta însuși mi-ai făcut aceasta juruință, dându-mi cel mai sfânt amanet, Roza d-tale dela Disentis. Îți mai aduci aminte? — și zicând acestea dânsa scoase zimbând medalioul din sân.

— Eu îți dau în schimb pentru el un contra amanet din lucrurile mele. Dacă întâmplarea ne va sili vrăodată să ne despărțim căile, eu nu voi să mă despart de d-ta. Vreau să rămân în-

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. on. public, că mi-am deschis în localul din colțul stradelor Batthyányi și Weitzer János o întreprindere pentru instalarea de

apaducte, canalizări, încălzit și iluminări de gaz.

Prestau ori ce lucrări privitoare la această branșă precum: apaducte, încălziri și iluminări cu gaz, pe lângă o garanță de doi ani precum și reparaturile de specialitate ale acestora, cu prețurile cele mai moderate. Pe baza experiențelor câștigate pe acest teren într'un lung șir de ani, atât în Capilă, cât și în orașele din provincă, mă aflu în poziție, a mă simți capabil, ca toate lucrurile încredințate mie să le pregătesc, pe lângă răspundabilitate de specialist, spre deplina mulțămire a onoratei clientele.

Cu planuri și preliminară servesc gratuit. Contând la prețiosul sprijin al p. t. onorat public român.

Cu deosebită stimă

Jenei János
monter.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Un candidat de avocat cu praxă

află aplicare în cancelaria dlui **Dr. Kozma Antal**, avocat Körösbökény (com. Arad).

Publicație.

Se aduce la cunoștința amatorilor, că în ziua de **4 August 1911 s. v. ore 10 dimineața** se va ținea la Pulberăria armatei Ducești, licitație publică cu oferte închise pentru furnizarea a:

60.000 Kgr. humbac pentru fabric. fulmicotonului
200.000 „ acid sulfuric
155.000 „ oleum (acid sulfuric concentrat)
5.000 „ buc. bile de lemn de gaiac.

Licitația se va ținea conform publicației din M. Of. No. 75 din 3 Iulie 1911.

Orice informațiuni se pot lua dela Pulberărie între orele 8—12 și 2—5 în toate zilele lucrătoare. (Prin București).

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

: 26 odăi aranjate cel mai modern. :

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, **Bulevardul Ferencz-körút 29.**Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88-99.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdorbit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Am onoare a aduce la cunoștință on. public românesc, că mi-am deschis

cancelaria advocațională
în **Budapesta**, VIII. strad. Hunyadi 15.

Cu toată stima:

Dr. Liviu Lința,
advocat.

totdeauna tot sora d-tale precum soră îți este și ți-a fost totdeauna Sabina. Și deși despărțiți în persoanele noastre unul de altul, în puterea acestui amanet, tot o Roză dela Disentis și acesta, — gândește-te la acest moment, la cuvântul meu! Am prețuit dela început tăria convingerii, noblețta caracterului d-tale și acum iată frate adus de Dumnezeu în calea mea, te iubesc!...

Ce minunat sună: frate! Flaviane! Oh! tu, tu ești al meu Flaviane, adu-ți aminte de această sărutare de soră!

Dânsa mă îmbrățișă și în inimile noastre ne jurăm credința unul altuia. Elfrida era adânc mișcată, răpită de valurile sentimentelor, sânii i-se zbăteau viforos, iar buzele-i ardeau. Fără veste dânsa se retrase și fără să mă privească, îmi făcu semn să mă depărtez. Eu plecai.

Amanetul, ce-l simțiam în mână era o pungă de mătășă verde cu vergii de aur dintre care una avea gravat pe partea dinlăuntru inițialele numelui ei, cealaltă a numelui meu. O copie bine reușită a medalionului împodobia în broderie fină exteriorul pungii verzi, vis-à-vis se aflau literile E. v. M. împletite din părul ei.

Nu odată am întrerupt scrisoarea dragă Sabină sărind dela masă. Mult mai ușor mi-ar fi să-ți mărturisesc o crimă decât cele cuprinse în scrisoarea asta lungă. Am pierdut pentru totdeauna credința în oameni și nu o voi mai re-

găsi nicicând. Numai în tine suflet drag, în tine singură mai îndrăznesc să cred.

Nu am mai iubit alt muritor afară de tine atât de ferbinte cum am iubit pe cea ce-și zicea sora mea. Și eu nebun lesne crezător, prost ce sunt m'am lăsat copleșit cu totul de bucurie în fața acestei scamatorii lăsând să-mi sfâșie inima capriciile unei fete flustrate, vanitoase, aprinse și iritabile.

Nu ști însă totul încă. Află și restul din aceste câteva indicațiuni.

Cum eram înțeles cu Elfrida, îmi venea ușor să urmez a-mi juca rolul între mama mașteră și fică-sa, un rol de care trebuia însuși să mă rușinez. Abia trecură însă patru sprezece zile și fui dispensat de rolul meu într'un fel, care și azi face să-mi clocotească sângele în vine, când îmi aduc aminte.

Într'o zi observai o schimbare din cale afară bătătoare la ochii a tuturor fețelor din casă. În preseară o fată din casă fu fără veste concediată. Târziu încă am mai auzit larmă și am deslușit bine vocea baronesei și a ficei sale. Nu numai servitorimea de ambe sexe mă privia pe furis, ci și stăpânele aveau în purtarea lor față de mine ceva rezervat, rece. Doamna de Grienburg altădată veselă, senină acumă ședea supărată, gânditoare și tăcută la dejun. Elfrida nu m'a învrednicit nici barem de o privire.

(Va urma)

Lista manualelor școlare

pentru școlile populare, aprobate de Ministeriul de culte și Veneratul Consistor diecezan din Arad.

1. — Dr. Petru Barbu, Istorie religioase morale. I-a carte de religie pentru școlile populare, aprob. de autoritățile bisericești ed. III. 1905	—30	21. Gramatică și Cetirea maghiară p. școlile elementare cu limba de propunere română de Szabó-Dirle. Partea I-a apr. de minister sub Nr. 9994/1909	—50	34. Curs practic de aritmetică p. clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare, ed. VII. reapr. cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a Ven. Consistor Nr. 820/1911	—60
2. — Istorie biblice II-a carte de religie p. școl. pop. aprobat de autoritățile bisericești, ediția X. 1911	—30	22. Gramatică și cetirea maghiară p. școlile elementare cu limba de prop. rom. de Szabó-Dirle. Partea II-a, aprob. de minister sub Nr. 9994/1909	—60	35. Curs practic de Aritmetică și Geometrie p. clasele 5 și 6, reaprobat cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a Ven. Con. Nr. 818/1911	—36
3. — Istorie bisericești. III-a carte de religie, apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—30	Manuale școlare de Iuliu Vuia
învățător-director școlar.		36. Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar, ed. III., apr. cu rezoluția minist. Nr. 52159/1909 și a Ven. Con. Nr. 722/1907	—50
4. Catechism. IV-a carte de rel. apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—40	23. Abecedar ilustrat p. clasa primă după metoda cuvintelor normale, ed. VII-a apr. cu rezoluția ministerială Nr. 15591/1911 și Ven. Consistor sub Nr. 1019/1911	—40	31. Curs practic de Economie rațională p. școlile primare apr. cu rezoluția min. Nr. 3004/1908	—56
5. — Nicolae Crișmariu, Istorie biblice p. elevii școlilor elementare, aprob. de Ven. Consistor. Ed. II. cu 20 il. în text 1910	—45	24. Abecedar p. clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii a lui Gabel, ed. V., cu rezoluția minist. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor sub Nr. 1020/1911	—40	38. Învățământ practic din istoria naturală p. școlile pop. ed. III., apr. de min. sub Nr. 2384/1904 și Ven. Consistor 6035/1904	—60
6. Istorie bisericești p. clasa V. VI. elementară, aprobat de Ven. Consistor din Arad	—40	25. Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel ed. II.	—80	39. Carte de învățatură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1-50
7. — Catechism p. elevii școlilor elem. apr. de Ven. Consistor	—40	26. Carte de cetire pentru clasa a II-a a școlii primare, ediția IV. cu rezoluția min. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor Arădan Nr. 3762/1911	—36	40. Istoria naturală cu referință la Higienea pentru școlile primare de I. Tuducescu ediția IX.	—40
8. — D. Voniga, Istorie biblice, Carte de religie p. școlile populare. Ed. II. cu 40 ilustrațiuni	—50	27. Carte de cetire p. clasele 3 și 4 ale școlii primare. ed. V. cu rezoluția min. Nr. 51994/1908 și a Ven. Consistor Nr. 3000/1905	—50	41. Rugăciunile școlii și Cântări bisericești pentru școlile populare române alese și întocmite de Nicolae Ștef, ed. a V-a	—50
9. Petru Popa, Istorie biblice din testamentul vechiu și nou. Carte de religie pentru clasa III. și IV. cu 20 il.	—45	28. Carte de cetire p. clasele 5 și 6 ale școlii pop. ed. III. cu rezoluția min. Nr. 51049/1908 și a Ven. Consistor 3500/1905	—60	41. Liturgica bisericii gr.-or. române, prețul	—70
10. Abecedar, prima carte de cetire p. elevii clasei I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția VIII. 1910, apr. de minister și Ven. Consistor din Arad și Caransebeș	—40	29. Curs practic p. învățarea limbii maghiare p. clasele 1, 2, și 3 a școlii primare cu limba de propunere rom. ed. IV., apr. cu rezoluția minist. Nr. 43830/1910 și a Ven. Consistor Nr. 5531/1910 part. I.	—50	Caete (libele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comp. a 8 foi 100 bucăți	1-40
11. A doua carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. VI. 1910 apr. de minister	—40	30. Curs practic p. învățarea limbii magh. p. clasele 4, 5 și 6 a școlii primare cu limba de prop. română, ed. IV., apr. cu rezoluția min. Nr. 43830/1910 și a Ven. Cons. 5531/1910, part. II.	—50	Caete pentru desemn cu puncte depărtate de 1 cm sau curat albe 100 bucăți	5—
12. A treia carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. III. 1910, apr. de minister sub Nr. 25960/1910	—60	31. Curs practic de limba română p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare ed. VII. apr. cu rezoluția minist. Nr. 51049/1908 și al Ven. Con. Nr. 2787/1906	—60	Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5, bucata a	—08
13. A patra carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și consoții ed. II., apr. de minister sub Nr. 103233/1910	—60	32. Curs practic de Istoria Ungariei p. cursul primar, ed. VI., îndreptată apr. cu rezoluția min. Nr. 96050/1910 în mod definitiv pentru școlile cu limba de propunere română	—40	Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) a 14, 18, 24, 36, 40, 60 și 90 fileri.	
14. Carte de cetire pentru clasele V. și VI. ale școlii populare de Iosif Moldovan și consoții, ed. II. apr. de minister sub Nr. 103233/1910	1—	33. Elemente de Geografie și Constituțiune p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlilor primare cu număroase ilustrațiuni. Ediția VI. apr. cu rezoluția ministerială Nr. 103632/1908 și a Ven. Consist. Nr. 5496/1906	—60	Condeie (penițe) de aluminiu în cutii a 1 gross (144 bucăți) a —90, 1-40, 1-60, 2 și 2-40.	
15. Limba maghiară. Manual p. elevii claselor I., II. și III. a școlilor pop. rom. de Iosif Moldovan și Iuliu Groșforean. Ed. III-a apr. de min. sub Nr. 95525/1910	—50			Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai bună, litru în borcan de pământ	80.
16. Limba maghiară, a doua carte de cetire p. școlile pop. române de Iuliu Groșforean și Iosif Moldovan, apr. de min. sub Nr. 105846/1908	—50			Praf pentru cerneală în cutii a 24 și 50 fil.	
17. Gramatica română p. școlile pop. de Iuliu Groșforean, ed. II. apr. de Ven. Consistor Arădan sub Nr. 1202/1911	—40			Tablize de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 bucăți) Nr. 2 cor. 2-30, Nr. 3 cor. 3, Nr. 4 cor. 3-50.	
18. Curs practic de istoria literaturii rom. de Iosif Stanea	—40			Ceruze de piatră (stile) învăluite în hârtie și ascuțite, în cutii a 100 bucăți 66 fil.	
19. Exerciții intuitive elaborate pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu apr. de Ven. Consistor din Arad	—50			Gumi de șters, duzina (12 buc.) a 20, 30 și 60 fil.	
20. Geografia Ungariei p. școlile pop. de Iosif Stanea, aprob. de Ven. Consistor Arădan	—30			Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) a 12, 18, 40 fil. și 1 cor.	

Să află de vânzare la Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Nu sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fil.
exclusiv la mine.

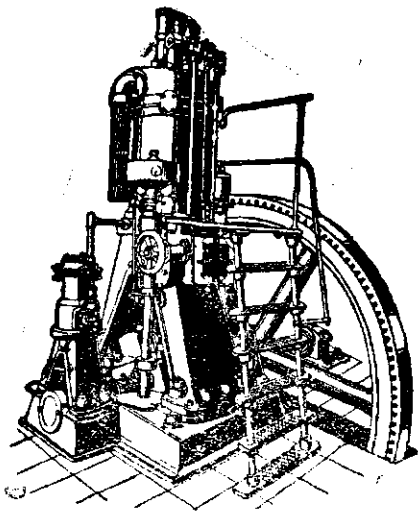
WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comande din previuță se execută în aceeași zi.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale administrative și comerciale; mijlocese împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocese cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Aggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Execuție modernă, solidă,
î reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolă
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doă fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

B r a ș o v .

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efectuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana”, mori mânăte cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerintelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —
(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diatheză urică, reumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

ANUNȚ.

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de treerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmi-
siuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcutor și dublu curățitor de ori ce mărime, asemenea motoare încălțate cu ben-
sin sau păcură dela 2 cai putere însus, mașini de treerat trifoiu, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de
nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piua pentru abale. (postav), mori
pe postament foarte solid din lemn tare, pietrii de mori de Buda, franceze, sucoroer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agri-
cole sau industriale în asortiment mare
depozit din ori ce soiul de mașini mari
sau mici, cu **prețurile cele mai
moderate și condițiuni de plată
favorabile.**

Cine dorește a-și procura ori și ce ma-
șini și vrea să fie cinstit servit — cu
garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloge și desemnuri la cerere
gratis și franco.

Feriti-vă de escroci?